

၂.၁ တာဝန်ခံမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု

၂.၁.၁ တာဝန်ခံမှု

အကြံပြုသင်ခန်းစာ

တာဝန်ခံမှုဟူသည် အဘယ်နည်း။

မဖြစ်ပါဘူး။ လူထုက ကိုယ်စားလှယ်တွေကို ရွေးချယ်တယ်ဆိုတာကလည်း သူတို့ရွေးချယ်ခံရတဲ့အခါ ဘာတွေလုပ်ပေးမယ်ဆိုပြီး ကတိကဝတ်ပြုခဲ့တဲ့ ရွေးကောက်ပွဲကတိတွေပေါ်မူတည်ပြီး ကိုယ်စားလှယ်တွေကို ရွေးချယ်ကြတာပါ။

ဟုတ်ပါပြီလေ။ ဒါပေမယ့် အဲဒါနဲ့ တာဝန်ခံမှုနဲ့က ဘယ်လို ဆက်စပ်တာလဲ။

လူထုက သူတို့ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို ရွေးချယ်ပေးရတယ်ဆိုရင် ဒါက ကိုယ်စားလှယ်တွေကို သူတို့လုပ်ချင်ရာ လုပ်ခွင့် ပေးလိုက်သလို ဖြစ်နေရတာလား။

ပြည်သူတွေရဲ့လိုချင်တာကို လုပ်ပေးမယ်လို့ ပြောတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းက နိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ရွေးချယ်ခံရတယ်ဆိုတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေကလည်း ပြည်သူလူထု လုပ်စေချင်တဲ့ အရာတွေကို လုပ်ပေးမယ်လို့ ကတိကဝတ်ပြုခဲ့လို့သာ ရွေးချယ်ခံကြရခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့အကောင်အထည်ဖော်ကြရမယ့် လုပ်ငန်းတွေဟာ သူတို့ ဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ လုပ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ပြည်သူလူထု ဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ လုပ်ဆောင်ရတာ ဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့် ကိုယ်စားလှယ်တွေဟာ သူတို့ပေးခဲ့တဲ့ ကတိကဝတ်တိုင်းကို တာဝန်ခံမှုရှိဖို့ သိပ်ကိုအရေးကြီးတယ်။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း တစ်ယောက်ဟာ ရွေးချယ်ခံလိုက်ရပြီ ဆိုတာနဲ့ ပြည်သူလူထုရဲ့ဆန္ဒကို အလေးအနက်ထားတတ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။ သူလုပ်ချင်တာတွေ လုပ်လို့မရအောင် ဘာတွေက တားဆီးနိုင်မလဲ။

ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ သူတို့ကို လုပ်ချင်တာ လုပ်လို့မရအောင် တားဆီးပေးနိုင်တဲ့ နည်းလမ်းတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။

ဥပမာတွေနဲ့ရှင်းပြပါလား။

ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ခေါင်းဆောင်များနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အဓိကတာဝန်မှာ ပြည်သူလူထုအား အလုပ်အကျွေးပြုရန် ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့ကို ထမ်းဆောင်ရမည့် တိကျတဲ့ တာဝန်များနှင့် ဖြည့်ဆည်းရမည့် ကတိကဝတ်များ ပေးအပ်ထားပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ တာဝန်ခံမှု ဆိုသည်မှာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များသည် မိမိတို့အား ပေးအပ်ထားသည့် တာဝန်များနှင့် ဖြည့်ဆည်းရမည့် ကတိကဝတ်များကို ထမ်းဆောင်ရန် ပျက်ကွက်ပါက ပျက်ကွက်သည့်အတိုင်း တာဝန်ယူရခြင်းကိုလည်း ဆိုလိုပါသည်။

တာဝန်ခံမှုတွင် ထိုတာဝန်များကို ပျက်ကွက်ပါက ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ အဆိုပါ ပြစ်ဒဏ်များတွင် ဥပဒေအရ ပေးနိုင်သော ပြစ်ဒဏ်များ (ထောင်ချခြင်းကဲ့သို့) ရှိသလို အလုပ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ပြစ်ဒဏ်များ (အလုပ်ဖြုတ်ပစ်ခြင်း)၊ နိုင်ငံရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြစ်ဒဏ်များ (လူထုထောက်ခံမှု ဆုံးရှုံးခြင်း) လည်း ပါဝင်ပါသည်။

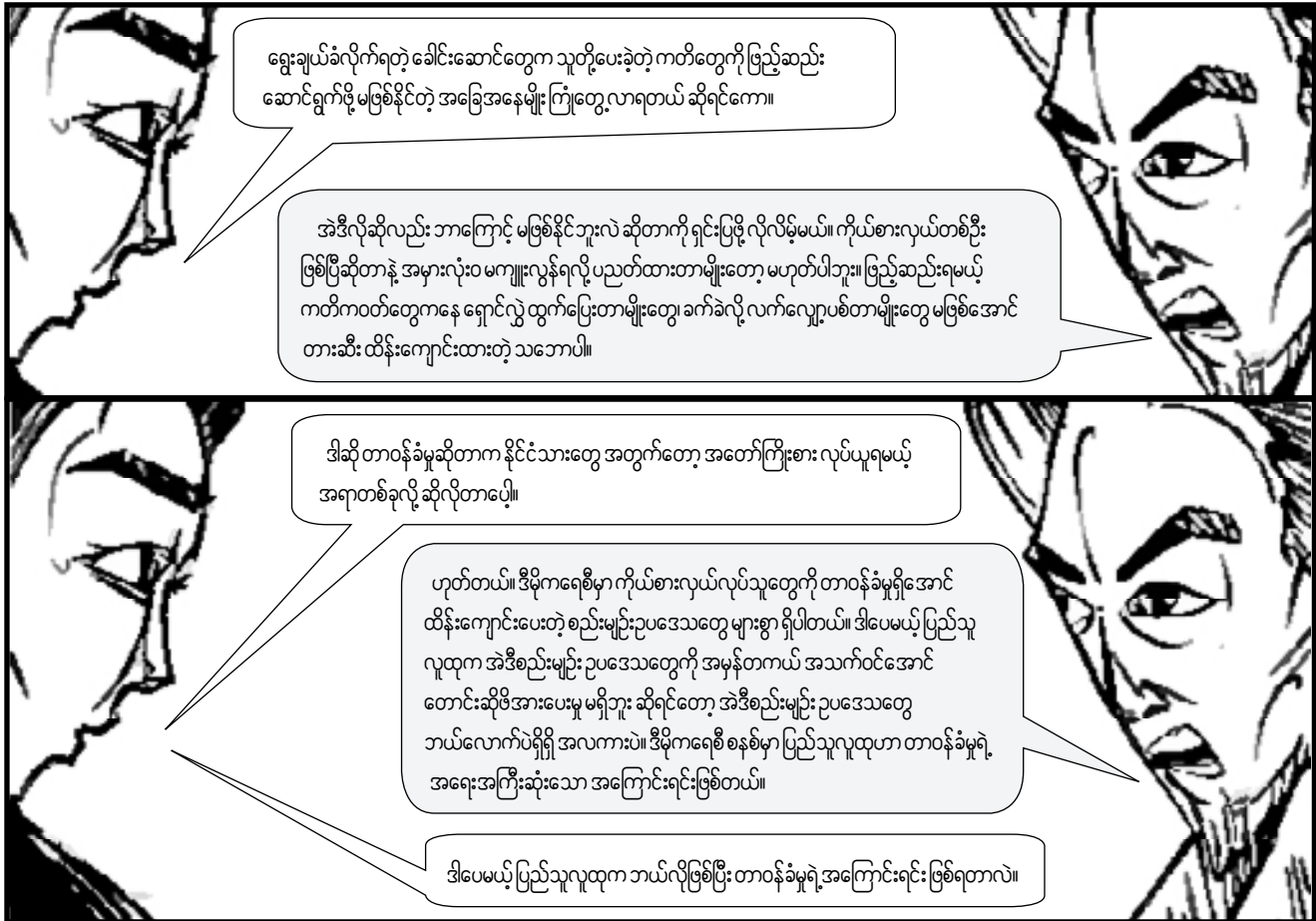
ခေါင်းဆောင်များက ပြည်သူလူထုအပေါ် တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် ထိန်းကျောင်းပေးနိုင်သည့် အရေးပါဆုံး သော နည်းလမ်းမှာ (မကောင်းသော ခေါင်းဆောင်များကို ဖယ်ရှားနိုင်သော ရွေးကောက်ပွဲ) ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ ရွေးကောက်ပွဲများပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီသည် ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်များ ကို ဖြည့်ဆည်းရာတွင် ထိရောက်သောစနစ် ဖြစ်သည်ဟု လူအများက ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ လူထုသည် မိမိတို့ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးမည့် ခေါင်းဆောင်များကိုသာ ရွေးချယ်ကြ လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်သူ့ လိုအပ်ချက်များကို လျစ်လျူရှုလာပြီ ဆိုပါကလည်း အာဏာဆက်လက် တည်မြဲလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

အသင့်တော်ဆုံး အဖြေကို ရွေးချယ်ပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ အောက်ပါဖော်ပြချက်များထဲတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျတာဝန်ခံမှုနှင့် မသက်ဆိုင်သော ဥပမာကို ရွေးချယ်ပြပါ။
 - က။ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကြောင့် အဖမ်းခံရခြင်း။
 - ခ။ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး ရွေးကောက်ပွဲ ရှုံးခြင်း။
 - ဂ။ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး သေနတ်ဖြင့် အပစ်ခံရခြင်း။
- ၂။ အောက်ပါဖော်ပြချက်များထဲတွင် ဒီမိုကရေစီသည် ပြည်သူလူထု လိုအပ်ချက်ကို ထိထိရောက်ရောက် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သောစနစ် မဟုတ်ကြောင်း ညွှန်းဆိုသော ဖော်ပြချက်ကို ရွေးချယ်ပြပါ။
 - က။ လွတ်လပ်မျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများ ပုံမှန် ရှိနေသည်။
 - ခ။ ပြည်သူလူထုသည် ပေးအပ်သော ကတိကဝတ်များပေါ်မူတည်၍ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ် ကြသည်။
 - ဂ။ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်သူလူထုအသံကို နားထောင်နေစရာ မလိုပေ။
- ၃။ အောက်ပါဖော်ပြချက်များထဲတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်ရှိ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တာဝန်ယူမှု သဘောတရားနှင့် မသက်ဆိုင်သော ဖော်ပြချက်ကို ရွေးချယ်ပြပါ။
 - က။ ပေးထားသော ကတိကဝတ်တိုင်းကို တာဝန်ခံမှု ရှိခြင်း။
 - ခ။ ပေးထားသော ကတိအတိုင်း မလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့လျှင်လည်း မလုပ်ဆောင်နိုင်ရသည့် အကြောင်းအရင်း ကို ပြည်သူလူထုအား ရှင်းပြ ဖြေရှင်းခြင်း။
 - ဂ။ မည်သည့် အခါမှ အမှား မကျူးလွန်ခြင်း။

ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ မူဝါဒများ၊ လုပ်ရပ်များ နှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထုကို ရှင်းလင်း ဖြေကြားပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။ တာဝန်ခံမှုသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ အဓိက လိုအပ်ချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အစိုးရသမ္မတ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှာလည်း ပြည်သူလူထုကို တာဝန်ခံမှု ရှိရမည် ဖြစ်သည်။

မတူညီသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများမှာလည်း အချင်းချင်း အပြန်အလှန် တာဝန်ခံ ရသည်မျိုးလည်း ရှိသင့်သည်။ ဥပမာ - ရဲတပ်ဖွဲ့သည် အစိုးရကို နာခံရသလို၊ အစိုးရဝန်ထမ်းများမှာ လည်း ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ပြန်လည် တာဝန်ခံရသည်များ (၎င်းတို့ ပြစ်မှုကျူးလွန်ပါက) လည်း ရှိသည်။ တာဝန်ခံမှုရှိခြင်း ဆိုသည်ကို အောက်ပါ နည်းလမ်းများဖြင့် သိရှိနိုင်သည်။

- ၁။ ပြည်သူလူထု မကြိုက်သော ခေါင်းဆောင်များ (သို့မဟုတ်) အစိုးရများကို အာဏာမှ ဖယ်ရှားပစ် နိုင်ခြင်း။ (ဥပမာ - လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးခြင်းအားဖြင့်။)
- ၂။ ကိုယ်စားလှယ်များအား ကတိတည်အောင် နိုင်ငံသားများက ထိန်ကြောင်းပေးနိုင်ခြင်း (ဥပမာ - ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို နိုင်ငံသားများက လေ့လာ သိရှိထားပြီး ပေးထားသော ကတိနှင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုတို့ မကိုက်ညီပါက ထောက်ပြ အရေးဆိုနိုင်ခြင်း။)
- ၃။ ကိုယ်စားလှယ်များအား ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုအပ်ဆန္ဒများကို ထင်ဟပ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်စေရန် နိုင်ငံသားများက ထိန်းကျောင်းပေးနိုင်ခြင်း။ (ဥပမာ - နိုင်ငံသားများ သည် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အမြဲမပြတ် ထိတွေ့ ဆက်ဆံပြီး ၎င်းတို့၏ သဘောဆန္ဒများကို အသိပေးနိုင်ခြင်း။)
- ၄။ ပြည်သူလူထု မကြိုက်သော မူဝါဒများနှင့် အာဏာအလွဲသုံးစားမှုများကို နိုင်ငံသားများက အံတု စိန်ခေါ်နိုင်ခြင်း။ (ဥပမာ - နိုင်ငံသားအသင်းအဖွဲ့များ၊ မီဒီယာများသည် ကိုယ်စားလှယ်များအား ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် ရှင်းလင်းချက်ပေးရန် ဖိအားပေး တောင်းဆိုနိုင်ခြင်း။)

က။ စီးပွားရေးသမားတစ်ဦးသည် ၎င်း၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် အကျိုးပြုမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ပေးရန် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအား လာဘ်ထိုးထားသည်။ ဒေသခံသတင်းထောက်တစ်ဦးက ထိုအကြောင်းကို ထုတ်ဖော် ရေးသားလိုက်သည်။ ထိုအခါ အဆိုပါ ကိုယ်စားလှယ်သည် ပြည်သူလူထုကြား ထောက်ခံမှု ကျဆင်းပြီး နောက်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရှုံးနိမ့်သွားခဲ့သည်။

ခ။ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် **ရွေးကောက်ပွဲကတိကဝတ်များ** ဟုခေါ်သော စာစောင်ကို ရေးသားထုတ်ဝေသည်။ အဆိုပါ စာစောင်သည် ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီက ကိုယ်စားလှယ်များ ပေးထားခဲ့သော ကတိကဝတ်များကို ဖော်ပြပြီး အဆိုပါ ကတိကဝတ်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးမှုရှိမရှိကို ထောက်ပြပေးထားသည်။

ဟုခေါ်သော စာစောင်ကို ရေးသားထုတ်ဝေသည်။ အဆိုပါ စာစောင်သည် ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီက ကိုယ်စားလှယ်များ ပေးထားခဲ့သော ကတိကဝတ်များကို ဖော်ပြပြီး အဆိုပါ ကတိကဝတ်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးမှုရှိမရှိကို ထောက်ပြပေးထားသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

ဖော်ပြပါ အခြေအနေများကို ရှေ့တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော တာဝန်ခံမှု အမျိုးအစားများနှင့် တွဲစပ်ပါ။ ဖော်ပြချက် တစ်ခုချင်းစီအတွက် အဖြေသည် တစ်ခုထက်မက ရှိနိုင်ပါသည်။

နမူနာအဖြေ -

က = ၁ (ပြည်သူလူထု မကြိုက်သော ခေါင်းဆောင် သို့မဟုတ် အစိုးရများကို အာဏာမှ ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ခြင်း)။ င = ၄ (ကိုယ်စားလှယ်များအား ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုအပ်ဆန္ဒများကို ထင်ဟပ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်စေရန် နိုင်ငံသားများက ထိန်းချုပ်ပေးနိုင်ခြင်း)

ဂ။ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးသည် လမ်းပျက်၍ ချိုင့်ခွက်များ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ပြဿနာကို လျစ်လျူရှုထားခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာပြီ ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကာလရောက်သောအခါ ၎င်း၏ ပြိုင်ဘက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းက အဆိုပါ လမ်းအား ပြုပြင်ပေးမည်ဟု ကတိပေးသည်။ လူအများစုသည် အဆိုပါ ကတိကို သဘောကျ ထောက်ခံကြသောကြောင့် အဆိုပါ ပြိုင်ဘက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ရွေးကောက်ပွဲ နိုင်သွားလေသည်။

ဃ။ နိုင်ငံသားများသည် အစိုးရ ဝန်ထမ်းများ၏ မသမာမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အစိုးရထံသို့ ဖုန်းဆက်၍ သတင်းပေးတိုင်ကြားနိုင်သည်။ ထိုသို့ တိုင်ကြားရာတွင် နာမည်ဖော်ပြစရာ မလိုသည့်အတွက် မည်သူမည်ဝါက တိုင်ကြားသည် ဆိုသည်ကိုလည်း မသိနိုင်ပေ။

င။ ဒေသန္တရ အစိုးရသည် “ပြည်သူတိုင်စာရုံး” တစ်ခု ဖွင့်ပေးထားသည်။ ပြည်သူလူထုသည် ကတိပြုထားသော ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ကုန်စည်များ မရရှိသည့်အခါ အဆိုပါ ရုံးသို့ သွားရောက် တိုင်ကြားနိုင်သည်။

စ။ နိုင်ငံသားအချို့သည် အစိုးရအပေါ် မယုံသင်္ကာဖြစ်၍ စိုးရိမ်နေကြသည်။ ထိုအကြောင်းကို ရပ်ရွာ အသင်းအဖွဲ့ တစ်ခုဆီသို့ သွားရောက် တင်ပြသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့သည် အစည်းအဝေးတစ်ခု ပြုလုပ်ကာ မြို့နယ် ကိုယ်စားလှယ်များအား အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထုထံ ရှင်းလင်း တင်ပြစေခဲ့သည်။

ဆ။ ဒေသန္တရ အစိုးရသည် နိုင်ငံသားများအား ဖိတ်ခေါ်၍ အစိုးရအနေဖြင့် ငွေကြေးများအား မည်သို့ မည်ပုံ သုံးစွဲသင့်ကြောင်း အကြံဉာဏ်များ တောင်းခံခဲ့သည်။

ဇ။ အစိုးရသည် နိုင်ငံသားများအား အကဲဖြတ်လွှာ ပုံစံဖောင်များ ဝေငှပေးသည်။ နိုင်ငံသားများသည် အဆိုပါ အကဲဖြတ်လွှာများမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ မကျေနပ်မှုများကို အစိုးရအား အသိပေးနိုင်သည်။

မြန်မာ့ရေးရာ

ကလေးစစ်သားများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးသူများ စစ်တပ်ထဲ ဝင်ခြင်းကို တရားမဝင်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ သို့သော် စစ်သားများသည် စစ်သားသစ် စုဆောင်းနိုင်လျှင် အပိုငွေများ ရရှိကြသောကြောင့် ကလေးငယ်များကို လှည့်ဖြား၍သော်လည်းကောင်း၊ အတင်းအကြပ်နည်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း စစ်တပ်ထဲသို့ မကြာခဏ သွတ်သွင်းလျက် ရှိသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ကလေးစစ်သား ပပျောက်ရေးလုပ်ငန်း စီမံကိန်းတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲ ချမှတ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းအရ ကလေးငယ်များအား စစ်တပ်ထဲသို့ သွတ်သွင်းသော မည်သည့် စစ်သားကိုမဆို ပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်မှု ပါဝင်သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၄ အထိ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံရသော စစ်သားဦးရေသည် အရာရှိစစ်သည် ၄၈ ဦး အပါအဝင် စုစုပေါင်း ၃၁၂ ဦး အထိ ရှိလာခဲ့သည်။ ပြစ်ဒဏ်ဟု ဆိုရာတွင် သတိပေးခြင်း၊ လစာလျှော့ချခြင်းနှင့် ထောင်ဒဏ် ၃ လ အထိ ချမှတ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် စစ်သားတစ်ဦးသည် အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ နေအိမ်သို့ ရောက်လာပြီး သူမ၏ ၁၅ နှစ် အရွယ်သားမှာ စစ်တပ်ထဲမှ ထွက်ပြေးသွားသောကြောင့် အခုသူ့အား ပြန်ခေါ်ရန်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြောလေသည်။

ထိုနေ့ မတိုင်မီ မကြာသေးခင်ကမှ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတစ်ဦး မိန့်ခွန်း ပြောထားတာ ရှိထားသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်သည် ကလေးစစ်သားများကို လက်မခံကြောင်းနှင့် ကလေးငယ်များအား စစ်တပ်အတွင်းသို့ ခေါ်ဆောင် သွတ်သွင်းသော မည်သည့် တပ်မတော်သားမဆို အပြစ်ပေးခံ ရမည်ဟု အဆိုပါ မိန့်ခွန်းတွင် ထည့်သွင်း ပြောကြားသွားခဲ့သည်။ အဆိုပါ မိန့်ခွန်းကို မြန်မာ့အလင်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၏ မျက်နှာဖုံးသတင်းအဖြစ် ဖော်ပြ ထားသည်။

၎င်းစစ်သား ရောက်လာချိန်၌ ကလေးငယ်၏ မိခင်အိမ်ထဲတွင် အဆိုပါ သတင်းစာ ရှိနေ သည်။ သူမသည် စစ်သားအား သတင်းစာကို ပြလိုက်ရာ စစ်သားသည် အဆိုပါ မျက်နှာဖုံး သတင်းကို ဖတ်ကြည့်ပြီး ပြန်ထွက်သွား လေသည်။ သူမ၏ သားကို ရှာဖွေရန်လည်း မကြိုးစားတော့ပေ။

၂၀၁၂ နှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် ကာလအတွင်း စုစုပေါင်း ကလေးငယ် ၃၆၄ ဦးကို စစ်တပ် အတွင်းမှ ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ စစ်သားများသည် ကလေးငယ်များအား စစ်တပ်အတွင်းသို့ အဘယ်ကြောင့် သွတ်သွင်းကြသနည်း။
- ၂။ အဆိုပါစစ်သားသည် အမျိုးသမီး၏ သားငယ်အား ရှာဖွေရန် အဘယ်ကြောင့် မကြိုးစားတော့သနည်း။
- ၃။ အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းစီမံကိန်းသည် တာဝန်ခံမှုကို မည်သို့ တိုးတက်စေခဲ့သနည်း။

တယ်လီဖုန်းတာဝါတိုင်

အောက်ပါစာပိုဒ်အား ဖတ်၍ ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ပါ။

လုပ်ငန်းများ

မြို့နယ်တစ်ခုတွင် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပ၍ မြို့နယ်ကိုယ်စားပြု ကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မြို့နယ်အတွက် အရေးကြီးသောကိစ္စမှာ အဆိုပါ ဒေသနေ ကလေးငယ်အများစုသည် မြို့နယ်ရှိ စာသင်ကျောင်းနှင့် အလွန်ဝေးကွာသော နေရာတွင် နေနေကြရသည့်ပြဿနာ ဖြစ်သည်။ ကလေးများသည် ကျောင်းတက်ရန်အတွက် နေ့စဉ် အချိန်နာရီများစွာ အကုန်ခံ၍ သွားရသည်။ ထိုသို့ မသွားချင်ရင်လည်း ကျောင်းမတက်ဘဲ နေရုံပင်ရှိတော့သည်။

မြို့နယ်ကိုယ်စားပြုကောင်စီသည် အဆိုပါ ကလေးငယ်များအတွက် ကျောင်းနှင့် ကပ်လျက်ရှိသော မြေကွက်လပ်တွင် ကျောင်းသားများအတွက် အဆောင် ဆောက်လုပ်ပေးရန် သဘောတူကြသည်။

သို့သော် အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီးသည့်နောက် မကြာမီတွင် တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေး ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်များက ကိုယ်စားပြုကောင်စီကို ချဉ်းကပ်၍ တယ်လီဖုန်းတာဝါတိုင်တစ်ခု ဆောက်လုပ်ရန် ဆွေးနွေးလာသည်။ တယ်လီဖုန်းကုမ္ပဏီက ပြောကြားသည်မှာ ယင်းကဲ့သို့ တာဝါတိုင် ဆောက်ခြင်းအားဖြင့် မြို့နယ်တွင်းရှိ လူများ တယ်လီဖုန်းနှင့် အင်တာနက် အသုံးပြုနိုင်မည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းတာဝါတိုင် ဆောက်လုပ်ရန် နေရာမှာလည်း ကျောင်းသား အဆောင်ဆောက်ရန် ရည်မှန်းထားသော နေရာတစ်ခုသာ ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ကိုယ်စားပြုကောင်စီသည် တယ်လီဖုန်းတာဝါတိုင် ဆောက်လုပ်ရန် သဘောတူလိုက်ကြပြီး၊ ၎င်းတို့၏ ဘတ်ဂျက်ငွေ အကုန်လုံးကို တာဝါဆောက်လုပ်ရန်အတွက် သုံးစွဲလိုက်ကြသည်။

အဆိုပါ ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ခေါ်ယူသော အစည်းအဝေးပွဲသို့ သင်လည်း တက်ရောက်နေသည် ဆိုပါစို့။

- ၁။ အဖွဲ့ဝင် ၄ ဦး (သို့) ၆ ဦးစီ ပါဝင်သော အဖွဲ့များ ဖွဲ့ပြီး အောက်ပါ မေးခွန်းများကို ဆွေးနွေးပါ။
- က။ မြို့နယ်ကိုယ်စားပြုကောင်စီသည် အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်ခွင့် ရှိပါသလား။
- ခ။ သင်ကိုယ်တိုင်သာ မြို့နယ်ကိုယ်စားပြုကောင်စီဝင် တစ်ဦးဆိုလျှင် အဆိုပါ ကိစ္စအား မည်သို့ ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းမည်နည်း။
- ဂ။ မြို့နယ်ကိုယ်စားပြုကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကျေနပ်လျှင် လူထုအနေဖြင့် မည်သို့ လုပ်ဆောင်နိုင်မည်နည်း။
- ၂။ သင်တို့၏ အဖြေများကို အတန်းသို့ တင်ပြ ဆွေးနွေးပါ။

- ၁။ တာဝန်ခံမှုသည် ဒီမိုကရေစီတွင် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါသနည်း။
- ၂။ သင်ပါဝင်သော လူအဖွဲ့အစည်းတွင် မည်သူက မည်သူကို တာဝန်ခံကြရသနည်း။
- ၃။ ခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်သူလူထုအား မည်သည့်နည်းဖြင့် တာဝန်ခံကြသနည်း။
- ၄။ အစိုးရမှ တာဝန်ခံမှု ရှိစေရန် နိုင်ငံသား တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် မည်သို့ ထိန်းကျောင်းနိုင်မည်နည်း။

ဆွေးနွေးချက်

ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်

- ၁။ သင့် မိသားစု သင့် စာသင်ကျောင်းနှင့် သင်ပါဝင်သော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် မည်သည့် ပုံစံဖြင့် သင် တာဝန်ခံရလေ့ရှိသနည်း။
- ၂။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် သင့် အနေဖြင့် မည်သည့် ကိစ္စရပ်များကို တာဝန်ခံထားသနည်း။ (ဥပမာ - သင့်တွင် ရှိသော တာဝန်များ)။
- ၃။ မည်သူ (တို့) ကို သင်တာဝန်ခံပေးရသနည်း။
- ၄။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အားလုံးအပေါ်တာဝန်ခံမှု ရှိစေရန် သင်မည်သို့ ထိန်းကျောင်းမည်နည်း။

၂.၁.၂ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

အကြိုသင်ခန်းစာ

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ကောင်းတဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေမှာ အခက်အခဲများစွာ ရင်ဆိုင်ရတတ်တာမျိုး။ မကောင်းတဲ့ ခေါင်းဆောင် တွေ ကျတော့လည်း အလွန်အမင်း ကံကောင်း တတ်ကြတာမျိုး ဒါတွေလည်း ဖြစ်လာနိုင်တာပဲလေ။ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး အလုပ်ကောင်းကောင်းလုပ်၊ မလုပ်ကို ကျွန်တော်တို့က ဘယ်လိုသိနိုင်မှာလဲ။

အဲဒါကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိဖို့လိုတယ် ပြောတာပေါ့။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိမှ နိုင်ငံသားတွေ အနေနဲ့ လိုအပ်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေ ရရှိမှာ ဖြစ်တယ်။ လိုအပ်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေ ရရှိထားမှလည်း ကောင်းမွန်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ချမှတ်နိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။

ဥပမာ - ကားတစ်စီး ဝယ်မယ် ဆိုပါစို့။ အဲဒီလို ဝယ်တော့မယ်ဆိုရင် ကားက ဘယ်လောက်သက်တမ်း ရှိနေပြီလဲ၊ စက်ပိုင်းအခြေအနေတွေကော ကောင်းရဲ့လား စတဲ့ အချက်တွေကို သိထားဖို့ လိုလာပြီ လေ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုတာ မဲဆန္ဒရှင်တွေအနေနဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကို မရွေးချယ်မီ သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်တွေ ကြိုတင် သိရှိထားခြင်း ကိုလည်း ဆိုလိုတယ်။

“ပွင့်လင်းမြင်သာမှု” ဆိုတာဘာလဲ ရှင်းစမ်းပါဦး။

ပြည်သူလူထုသည် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မချမှတ်မီ ၎င်းတို့ ချမှတ်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ကောင်းစွာ သိရှိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဆိုသည်မှာ အစိုးရတစ်ရပ်သည် ပြည်သူလူထုအား သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေပေးရန် တာဝန်ရှိခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။ နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ကောင်းစွာ သိရှိနိုင်ရမည်။ မည်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကို မည်သူက မည်သည့် ပုံစံဖြင့် မည်သည့် အတွက်ကြောင့် ချမှတ်သည်ဆိုသည့် သတင်းအချက်အလက် များကို ပြည်သူလူထုအနေနှင့် သိရှိနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုခံရသော ပြည်သူလူထုသည် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ပတ်သက်သော သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရယူသိရှိခွင့် ရှိလေသည်။ ပြည်သူလူထုကို သတင်းပေးရာတွင်လည်း သိရှိရယူရန် လွယ်ကူမှုနှင့် နားလည်ရန် လွယ်ကူမှု ရှိရန်မှာ အရေးကြီးသည်။

ထိုကဲ့သို့ သတင်းအချက်အလက်များအား ထုတ်ပြန်ပေးရန် တာဝန်ရှိခြင်းကို သတင်းလွတ်လပ်ခွင့် ဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသည်။

အောက်ပါ ဖော်ပြချက်များကို မှား / မှန် ဆုံးဖြတ်ပါ။ မှားသည် ဆိုပါက အဘယ်ကြောင့် မှားသည်ကို အကြောင်းပြချက်နှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း

- က။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဟူသည် နိုင်ငံသားများက အစိုးရဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ပတ်သက်သော သတင်း အချက်အလက်များအား ရယူသိရှိခွင့် ရှိခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။
- ခ။ နိုင်ငံသားများသည် အစိုးရတောင်းခံသော မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်ကိုမဆို ပေးရန် တာဝန် ရှိပေသည်။
- ဂ။ “သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်” ဟူသည် ပြည်သူလူထုအနေနှင့် လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များ သိရှိနိုင်စေရန် အစိုးရက စီမံဆောင်ရွက်ပေးဖို့ တာဝန်ရှိခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

Panel 1:

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိဖို့ ဘာကြောင့် လိုအပ်ရတာလဲ။

ဒီမိုကရေစီဟာ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို သူတို့ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ၊ လုပ်ဆောင်ချက်တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရိုးသား ပွင့်လင်းမှုရှိအောင် စီမံထိန်းကျောင်းပေးထားတဲ့ စနစ်တစ်ခုပဲ။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုရင် စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေက ကိုယ်စားလှယ်တွေ အနေနဲ့ အရေးကြီးတဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေကို ပြည်သူ လူထု မသိအောင် ဖုံးကွယ်ထားမှုတွေ မလုပ်နိုင်ဖို့ တားဆီးပေးတယ်။ ဥပမာ ပြောရရင် ခင်ဗျား လမ်းသွားရင်းနဲ့ ဒေါ်လာ ၁၀၀၀ ပါတဲ့ ပိုက်ဆံအိတ် တစ်အိတ် တွေ့တယ် ဆိုပါစို့။ ခင်ဗျား အနေနဲ့ ကောက်ယူသွားမှာလား။

Panel 2:

ယူရင် ယူမှာပေါ့။

အဲ - တစ်ယောက်ယောက်က ခင်ဗျားကို စောင့်ကြည့်နေမယ် ဆိုရင်ရော။

Panel 3:

အဲဒါဆိုရင်တော့ ယူလို့ ဘယ်ဖြစ်မလဲ။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုတာကလည်း အဲဒီသဘောပဲ။ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို တစ်ယောက်ယောက်က စောင့်ကြည့်နေတဲ့ သဘောဖြစ်အောင် လုပ်ထားတဲ့ စနစ်မျိုး။

သူတို့မဟုတ်တာ လုပ်လို့မရအောင်၊ လိမ်ပြောတာတို့၊ လှည့်ဖြားတာတို့၊ သတင်းထိမ်ချန်တာတို့ စတဲ့ မသမာမှုတွေ လုပ်လို့ မရအောင် ထိန်းကျောင်းပေးထားတဲ့ သဘောပဲ။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းကြောင့် အောက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်သည်။

- ၁။ အစိုးရသည် ပြည်သူလူထု မသိဘဲ အချို့သော နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို တိတ်တဆိတ် ချိုးဖောက်ရန် အခွင့်မသာတော့ပေ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းကြောင့် ပြည်သူလူထုသည် သတင်းအချက်အလက်များကို သိရှိနေသည့်အတွက် အဆိုပါ ချိုးဖောက်မှုများကိုလည်း လျှို့ဝှက် ထိမ်ချန်ထားဖို့ မဖြစ်နိုင်ပေ။
- ၂။ အစိုးရအနေဖြင့် ၎င်းချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်း၊ ဥပဒေများကို မဖြစ်မနေ လိုက်နာရသည်။ အဆိုပါ ဥပဒေများကို လူတိုင်း သိရှိထားလျှင် အစိုးရဝန်ထမ်းများအနေဖြင့်လည်း ဥပဒေချိုးဖောက်ဖို့ရာ အခွင့်မသာတော့ပေ။
- ၃။ အစိုးရ၏ စွမ်းဆောင်မှု အရည်အသွေးနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူလူထုက လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရရှိနေသောကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့်လည်း အလုပ်ကို အမှန်အကန် ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်ရသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု သဘောအရ အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်၊ ငွေကြေးသုံးစွဲပုံနှင့် ဆောင်ရွက်ပြီးမြောက်မှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို လွတ်လပ်စွာ သိရှိခွင့် ရှိနေရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ရာ အမှားလုပ်မိရင်သော်လည်းကောင်း၊ ဖြုန်းတီးမိရင်သော်လည်းကောင်း၊ ပျင်းရိလေးလံ၍ အလုပ်တာဝန် မကျေပွန်ကြရင်သော် လည်းကောင်း ပြည်သူအားလုံးက အလွယ်တကူ သိနေကြမည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အစိုးရသည် ဝေဖန်ရှုတ်ချမှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် အလို့ငှာ အလုပ်ကို ကြိုးစားပမ်းစား လုပ်ဆောင်ရတော့သည်။
- ၄။ အစိုးရ တာဝန်ရှိသူများသည် သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးရသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းကြောင့် ပြည်သူလူထုအား လိမ်ညာရန်၊ သတင်းထိမ်ချန်ရန် အခွင့် မသာတော့ပေ။

လေ့လာဦးစား

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

- ၁။ အာဏာရှိသူများသည် ပြည်သူများ သိရှိခြင်း မရှိဘဲ နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို လျှို့ဝှက်စွာ ချိုးဖောက် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း မရှိစေနိုင်ပါ။
- ၂။ အစိုးရသည် ၎င်း၏ စည်းမျဉ်း ဥပဒေများကို လိုက်နာရမည်။
- ၃။ အစိုးရသည် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ကြိုးစားစွာလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သူတို့ အလုပ်၏ အရည်အသွေးများ အကြောင်း သတင်းအချက်အလက် များစွာတို့သည် လွတ်လပ်စွာ ရယူခွင့် ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။
- ၄။ အစိုးရ အရာရှိများသည် သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန် ကြေညာပေးသည်။

ဗော်ပြုပါ အခြေအနေများကို ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၏ အကျိုးကျေးဇူး ၄ မျိုးနှင့် တွဲစပ်ပါ။

ဗော်ပြုချက် တစ်ခုချင်းစီအတွက် အဖြေသည် တစ်ခုထက်မက ရှိနိုင်ပါသည်။

- က။ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများ၏တာဝန်နှင့် အခန်းကဏ္ဍများ အကြောင်းကို ကျောင်းတွင် သင်ကြားပေးလျက်ရှိသည်။

နမူနာအဖြေ - ၂။ အစိုးရအနေဖြင့် ချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်း၊ ဥပဒေများကို မဖြစ်မနေ လိုက်နာရသည်။

- ခ။ အစိုးရ၏ စည်းမျဉ်း ဥပဒေများနှင့် လုပ်ထုံး၊ လုပ်နည်းများကို ပြည်သူအများ သိရှိနိုင်လေသည်။
- ဂ။ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများ အခိုင်အမာရှိထားသည်။
- ဃ။ အစိုးရအရာရှိများ၏ မသမာမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းပို့ တိုင်ကြားသော နိုင်ငံသားများကို အကာအကွယ်ပေးသည့် ဥပဒေများ ရှိထားသည်။
- င။ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် လက်ခံရရှိသော အလှူငွေများနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်း အချက်အလက် အားလုံးကို ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းအားဖြင့် လာဘ်စားမှု မရှိကြောင်း သက်သေပြကြသည်။
- စ။ အစိုးရ၏ စွမ်းဆောင်မှုများအပေါ် လေ့လာ သုံးသပ်မှုများကို လွတ်လပ်သော ပညာရှင်များက ပုံမှန် ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။
- ဆ။ အစိုးရသည် ၎င်းတို့ ရည်မှန်းချက်များ၊ ဘတ်ဂျက်များနှင့် ထိုရည်မှန်းချက်များ မည်သည့် အတိုင်းအတာ အထိ ဖော်ဆောင်နိုင်ပုံ စသည့် အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းများ ထုတ်ပြန်ပေးရသည်။

မြန်မာ့ရေးရာ

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန် ကရင်လူထု ခေါင်းဆောင်များက တိုက်တွန်း

၂၀၁၃ ခုနှစ် မေလ အတွင်းက ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ၄၀ မှ ကိုယ်စားလှယ် ၁၅၀ ကျော်သည် ၅ ရက်တာ အစည်းအဝေးပွဲသို့ တက်ရောက်ရာ စီးပွားရေးစီမံကိန်းများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ လုပ်ဆောင်ကြရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု ရှိကြရန် တိုက်တွန်းလိုက်သည်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ညီလာခံကျင်းပရေးကော်မတီမှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ နော်စူဇန်နာလှလှစိုးက “ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (ကေအင်န်ယူ) အနေနဲ့ နောက်ဆုံး အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ချက် မချမှတ်မီ ကရင်လူထုအား သေချာစွာ ရှင်းပြပေးစေချင်ပါတယ်” ဟု ဆိုသည်။

လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဆည်မြောင်းကဲ့သို့ စီမံကိန်းကြီးများသည် ဒေသခံ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအား ထိခိုက်မှုများစွာ ရှိနိုင်ကြောင်းကိုလည်း ထည့်သွင်း ပြောကြားသွားခဲ့သည်။

“ကျွန်မတို့တွေဟာ ပြည်သူအပေါ် ဆိုးကျိုးတွေ သက်ရောက်လာချိန်ကျမှ စီမံကိန်းတွေအကြောင်းကို သိကြရတာချည်း ဖြစ်နေတယ်။ ဒီလိုအဖြစ်မျိုးတွေ အနာဂတ်မှာထပ်ပြီး မဖြစ်စေချင်တော့ဘူး” ဟု သူမက ဆိုပါသည်။

အစည်းအဝေးပြီးသည့်နောက် သူမက ဤသို့ ပြောပါသည်။ “ကေအင်န်ယူက သူတို့ရဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း မူဝါဒတွေကို ရှင်းပြပါတယ်။ အတော်လေး ကောင်းပါတယ်။ သူတို့ မူဝါဒထဲမှာ ဒေသခံပြည်သူတွေကို မထိခိုက်စေဘဲ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမယ့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေလုပ်ဖို့ ပါဝင်ပါတယ်”။

သတင်းအချက်အလက်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မျှဝေသွားရန်နှင့် ကေအင်န်ယူ၏ စီးပွားရေးမူဝါဒများကို ပြည်သူလူထုအား အသိပညာပေး ရှင်းလင်းမှုများ ပြုလုပ်သွားရန် အစီအစဉ်ရှိကြောင်းလည်း ပြောကြားသွားခဲ့သည်။

Adapted from: <http://www.irrawaddy.org/refugees/karen-community-leaders-call-for-transparency-on-business-deals-amid-peace-talks.html>

- ၁။ အထက်ပါ အစည်းအဝေး၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ နော်စူဇန်နာလှလှစိုးသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုပိုမို ရှိပါရန် အဘယ်ကြောင့် အလိုရှိသနည်း။
- ၃။ အစည်းအဝေး၏ အကျိုးရလဒ်အနေဖြင့် ကေအင်န်ယူသည် မည်သို့သော ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်မည်နည်း။
- ၄။ အထက်ပါ အစည်းအဝေးသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မည်သို့ တိုးတက်မှု ရှိစေခဲ့သနည်း။

လေ့ကျင့်ခန်း

အစိုးရအနေဖြင့် ၎င်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန်၊ ထိုသို့ မရှိပါကလည်း အစိုးရအပေါ်သို့ ဖိအားပေးမှုများ ပြုလုပ်ရန် နိုင်ငံသားများတွင် တာဝန်ရှိပေသည်။

သို့သော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူ အစိုးရအနေဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ကန့်သတ်ဖို့ လိုအပ်သည့် အခြေအနေမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ ဥပမာ - နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကို ရှေးရှုရမည့် အရေးကိစ္စများ၊ ပြည်သူလူထု အသက်အိုးအိမ်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို အန္တရာယ်ပြုလာသည့် အရေးကိစ္စများ ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အစိုးရက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို အလွဲသုံးစား မပြုရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။

လုပ်ငန်းများ

- ၁။ တစ်ဖက်ဖော်ပြပါ အခြေအနေများကို ဖတ်ရှုပါ။ အဆိုပါ အခြေအနေမျိုးတွင် အစိုးရတစ်ရပ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ကန့်သတ်သင့်သည်ဟု သင်ယူဆပါသလား။
- ၂။ အဖွဲ့ ၅ ဖွဲ့ဖွဲ့ပါ။ တစ်ဖွဲ့ချင်းစီသည် ဖော်ပြပါ အခြေအနေများထဲမှ တစ်မျိုးကို ရွေးချယ်ပါ။ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့များအတွင်း အောက်ပါအတိုင်း အုပ်စုခွဲပါ။
 - ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကန့်သတ်ခြင်းကို ထောက်ခံသော အုပ်စု။
 - ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကန့်သတ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်သော အုပ်စု။
- ၃။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကန့်သတ်ခြင်းအား ကန့်ကွက်ရခြင်း သို့မဟုတ် ထောက်ခံရခြင်း အကြောင်းအရင်းများကို စာရင်းပြုစုပါ။ အောက်ပါ မေးခွန်းများကို သင်၏တင်ပြ ဆွေးနွေးမှုအတွက် အခြေခံလမ်းညွှန်အဖြစ် အသုံးပြုပါ။
 - အစိုးရအနေဖြင့် သတင်းထုတ်ပြန် သင့်ပါသလား။ အဘယ်ကြောင့် ထုတ်ပြန်သင့်သနည်း သို့မဟုတ် အဘယ်ကြောင့် မထုတ်ပြန်သင့် သနည်း။
 - အစိုးရသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရှိ ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်ပါသလား။ အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်သနည်း သို့မဟုတ် အဘယ်ကြောင့် မဖြစ် သနည်း။
 - အစိုးရသည် တာဝန်ခံမှုရှိရှိ ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်ပါသလား။ အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်သနည်း သို့မဟုတ် အဘယ်ကြောင့် မဖြစ် သနည်း။
- ၄။ သင့်အဖွဲ့အတွင်း၌ ဘက်နှစ်ဖက် အပြန်အလှန် ငြင်းခုံ ဆွေးနွေးခြင်း (Debate) ပြုလုပ်ပါ။
- ၅။ သင်တို့၏ ဘက်နှစ်ဖက် အပြန်အလှန် ငြင်းခုံ ဆွေးနွေးမှုကို အတန်းသို့ တင်ပြပါ။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအား ကန့်သတ်ခြင်း

က။ အစိုးရသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးလျက်ရှိသည်။ တိုက်ပွဲပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားရာနေရာမှ ပြည်သူများမှာ ၎င်းတို့ သဘောမတူသော ကိစ္စကို အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ အပေးအယူ လုပ်သွားကြမည်ကို စိုးရိမ်လျက်ရှိသည်။ ယင်းအခြေအနေတွင် အစိုးရဘက်ကရော၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များဘက်က ပါ ပြောကြားကြသည်မှာ ဆွေးနွေးပွဲ အကြောင်းအရာများမှာ အလွန်ထိလွယ်ရှလွယ်သော ကိစ္စများ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်မျှ ထုတ်ပြန်ခြင်း မပြုဟု ဆိုသည်။

ခ။ နိုင်ငံတစ်နေရာတွင် လူမျိုးရေးအဓိကရုဏ်းများ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ယင်းသတင်းကို ထုတ်ပြန်လိုက်ပါက အခြားဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော အလားတူ လူမျိုးများကြား တွင်လည်း အဓိကရုဏ်း စတင် ဖြစ်ပွားမည်ကို အစိုးရက စိုးရိမ်သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရက ဂျာနယ်လစ်များကို အဆိုပါ ဒေသသို့ သွားရောက် သတင်းယူခွင့် မပြုပေ။

ဂ။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ များပြားသော ဒေသတစ်ခုတွင် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီ တစ်ခုက စက်ရုံများစွာ တည်ဆောက်လျက် ရှိသည်။ ယင်းသို့ စက်ရုံများ တည်ဆောက်ခြင်း ကြောင့် အလုပ်အကိုင်များ ရရှိလာပေမည်။ သို့သော် အဆိုပါ ကုမ္ပဏီသည် အလုပ်သမား အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်သည်ဟု စွပ်စွဲခံနေရသော ကုမ္ပဏီ ဖြစ်သည်။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် အဆိုပါ ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းကို ထုတ်ပြန်ချင်နေသည်။ သို့သော် အစိုးရက အဆိုပါ သတင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ထုတ်ပြန်ခွင့် မပြုကြောင်း ပြောကြားထားသည်။

ဃ။ လူကုန်ကူးမှု လုပ်နေသော မှောင်ခိုကွန်ရက်ဂိုဏ်းကြီးတစ်ခုတွင် ပါဝင်သူများကို ဖော်ထုတ် ဖမ်းဆီးရန် အစိုးရက အထူးစီမံချက် ချမှတ်၍ လုပ်ဆောင်နေသည်။ လူကုန်ကူးသူများ အစိုးရ မဖမ်းခင်အချိန်မီ နိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးမသွားနိုင်စေရန်အတွက် အစိုးရသည် အဆိုပါ ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းထုတ်ပြန်ခြင်း မပြုပေ။

င။ ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပမီ သီတင်းပတ် အနည်းငယ်သာ လိုတော့သည့် အချိန်တွင် လက်ရှိ အာဏာရပါတီ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှာ လာဘ်စားမှု ကျူးလွန်ထားကြောင်း အစိုးရက သိရှိခဲ့ရသည်။ သို့သော် အဆိုပါ သတင်းကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲကို အနှောင့်အယှက် ဖြစ်မည် စိုးသောကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲ မဲရေတွက်ခြင်း မပြီးစီးမီ လာဘ်စားသောပါတီ အဖွဲ့ဝင်ကို ဖမ်းဆီးခြင်း မပြုရန် အစိုးရက ရဲတပ်ဖွဲ့အား ညွှန်ကြားထားသည်။

ဆွေးနွေးချက်

- ၁။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် ဒီမိုကရေစီအတွက် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါသနည်း။
- ၂။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ကန့်သတ်သင့်သော အခြေအနေမျိုး ရှိပါသလား။ မည်သို့သော အခြေအနေများ ဖြစ်သနည်း။
- ၃။ သင့် နိုင်ငံ၊ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ အဆိုပါ အခြေအနေမျိုးနှင့် အလားတူသော နမူနာများကို စဉ်းစားကြည့်ပါ။
- ၄။ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအတွက် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါသနည်း။
- ၅။ အစိုးရတစ်ရပ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစေရန် နိုင်ငံသားများက မည်သို့ လုပ်ဆောင်နိုင်သနည်း။

- ၁။ သင်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အမြဲတမ်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိပါသလား။ ဘာကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသနည်း။ သို့မဟုတ် ဘာကြောင့် မရှိတာလဲ။
- ၂။ သင့်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခုတစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်စုံတစ်ယောက်က သင့်အပေါ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခဲ့သော အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ပြန်စဉ်းစားကြည့်ပါ။
 - သင်မည်သို့ ခံစားခဲ့ရပါသနည်း။
 - ၎င်း အခြေအနေတွင် သင် ဘာလုပ်ခဲ့သနည်း။
 - အလားတူ အခြေအနေမျိုး သင် ထပ်မံ ကြုံတွေ့လာပါက ထိုသို့ မဖြစ်အောင် သင်ဘယ်လို လုပ်ဆောင် မည်နည်း။

ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်

၂.၁.၃ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု

အကြံပြုချက်များ

နိုင်ငံသားများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု (civic participation) ဟူသည် အဘယ်နည်း။

ဒါဆို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနဲ့ တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေရှိပြီး ဆိုတာနဲ့ ပြည်သူလူထု အပေါ်တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုရှိအောင် အစိုးရကို ထိန်းကျောင်းနိုင်ပြီး ဆိုပါတော့။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနဲ့ တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေ တွေ ခိုင်မာအားကောင်းဖို့က အရေးတော့ ကြီးတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီဥပဒေတွေ သက်ဝင်လည်ပတ်မှုရှိအောင် ထိန်းကျောင်းပေးမယ့်လူ မရှိဘူး ဆိုရင်လည်း အဲဒါတွေက အလကားပဲ။

ဒါပေမယ့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ အစိုးရဆိုတာ ဩဇာအာဏာ အရှိဆုံး အဖွဲ့ပဲ။ သူ့အထက်မှာ ဘယ်သူမှ မရှိဘူးဆိုရင် အဲဒီစည်းမျဉ်းဥပဒေတွေ သက်ဝင်လည်ပတ်မှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ဖို့က ဘယ်သူ့တာဝန် ဖြစ်ဦးမှာလဲ။

သိပ်ကောင်းတဲ့ မေးခွန်းပဲ။ အစိုးရရဲ့စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေကို အစိုးရကိုယ်တိုင် လိုက်နာစေဖို့ ထိန်းကျောင်းနိုင်စွမ်း မရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာတော့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနဲ့ တာဝန်ခံမှုတွေဟာ အမြဲတမ်းလိုလို ကန့်သတ်ခံကြရတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာတော့ အဲဒီလို ထိန်းကျောင်းပေးနိုင်လောက်အောင် ဩဇာအာဏာ အလွန်ကြီးမားတဲ့ အစုအဖွဲ့ တစ်ခုရှိတယ် - ပြည်သူလူထုပဲ။

နားမလည်သေးဘူး။

ဒီမိုကရေစီမှာဆိုရင် ပြည်သူလူထုက သူတို့ကိုယ်စား ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ ချပေးဖို့ အခွင့်အာဏာကို ကိုယ်စားလှယ် တွေကို ပေးအပ်ထားတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒါကလည်း ရှုထောင့် တစ်ဖက်ပဲ ရှိသေးတာ။

တာဝန်ယူမှု မျက်နှာစာ တစ်ဖက်က ပြောမယ်ဆိုရင် ပြည်သူလူထုတွေဟာ သူတို့ရဲ့လိုအပ်ချက်နဲ့ လိုအင်ဆန္ဒ တွေကို ကိုယ်စားလှယ်တွေကို တက်တက်ကြွကြွ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုဖို့ လိုပြန်တယ်။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရဲ့ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ပဲ။

“ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု” ဆိုတာကကော ဘာလဲ။

ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသားများ၏ အရေးကြီးဆုံးသော ကဏ္ဍတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် အခွင့်အရေးတစ်ရပ် ဖြစ်ရုံသာမက တာဝန်တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ရွေးကောက်ပွဲများ၌ မဲပေးခြင်း၊ နိုင်ငံအရေးကိစ္စများကို လေ့လာ သိရှိထားခြင်း၊ ပါဝင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ရပ်ရွာအရေးများ၌ စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်း အခွန်ထမ်းဆောင်ခြင်းနှင့် ဆန္ဒပြခြင်း စသဖြင့် ပုံစံမျိုးစုံ ရှိနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် အောက်ပါ အကြောင်းအရင်းများကြောင့် အရေးပါရခြင်း ဖြစ်သည်။

- ၁။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်မှာ နိုင်ငံသားများသည် နိုင်ငံရေးတွင် တက်ကြွသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ယင်းသို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ မိန်းမဖြစ်စေ၊ လူကြီးဖြစ်စေ၊ လူငယ်ဖြစ်စေ၊ လူနည်းစုဖြစ်စေ၊ အားနည်းသူ ဖြစ်စေ လူအဖွဲ့အစည်းတွင်းရှိ မည်သူမဆို ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် နိုင်ငံသားအားလုံးကို မိမိတို့သဘောထားဆန္ဒများ ထုတ်ဖော်နိုင်အောင် တန်းတူညီမျှ ပေးထားသော အခွင့်အရေးလည်း ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် လူနည်းစုများနှင့် အားနည်းသော လူမှုအုပ်စုများအား ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသော အပယ်ခံများ မဖြစ်အောင် တားဆီးပေးနိုင်သည်။
- ၂။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် နိုင်ငံသားများအနေနှင့် အစိုးရ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေမှုများကို သိရှိနိုင်အောင်လည်း အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပါသည်။ နိုင်ငံသားများသည် သတင်းစာ ဖတ်ရှု ခြင်း၊ အစည်းအဝေးပွဲများသို့ တက်ရောက်ခြင်း၊ အစိုးရထံမှ သတင်းအချက်အလက်များကို ရယူရန် တက်တက်ကြွကြွ ကြိုးပမ်းခြင်းအားဖြင့် ပိုမို သိရှိလာပေမည်။ နိုင်ငံသားများသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရှိခြင်းအားဖြင့် မိမိတို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းက ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော အရေးကိစ္စများကို နားလည်သိရှိလာပြီး တိကျမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များပေါ် အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုလည်း ချမှတ်နိုင်လာမည် ဖြစ်သည်။
- ၃။ နိုင်ငံသားများဘက်မှ မိမိတို့၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် လိုအပ်ဆန္ဒများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု မရှိလျှင် ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အစိုးရအနေဖြင့်လည်း ချမှတ်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ထိုအကြောင်းကြောင့်ပင် နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် မဲပေးဖို့ လိုအပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မဲပေးခြင်းသည် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မှု ဖြစ်စဉ်တွင် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင် သော အရေးပါသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။
- ၄။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ဆိုရာတွင် နိုင်ငံသားအနေဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်များ အမှန်တကယ် အလုပ် လုပ်စေရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲကြား ကာလများတွင် ၎င်းတို့၏ ကတိကဝတ်များ တည်စေရန် ဖိအားပေးမှုများလည်း ပါဝင်ပေသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များ ထိုသို့ မလုပ်ဆောင်ပါက နိုင်ငံသားများ အနေဖြင့် ရှင်းလင်းချက်များပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်သည်။ သို့မှသာ ဒီမိုကရေစီသည် ရွေးကောက်ပွဲ ကာလ၌သာ မဟုတ်ဘဲ အမြဲတမ်း အသက်ဝင်နေလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းအရင်း ၄ ခုကို ယခုထိ ဆွေးနွေးလာခဲ့သော ဒီမိုကရေစီအင်္ဂါရပ် ၄ ခု နှင့် တွဲစပ်ပြပါ။

က။ တန်းတူညီမျှမှု

အဖြေ - ၁။ ငယ်ကျားဖြစ်စေ၊ မိန်းမဖြစ်စေ၊ လူကြီးဖြစ်စေ၊ လူငယ်ဖြစ်စေ၊ လူနည်းစုဖြစ်စေ၊ ဆင်းဒဲသားဖြစ်စေ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ပြုနိုင်ခြင်း။

ခ။ ရွေးကောက်ပွဲများ

ဂ။ တာဝန်ခံမှု

ဃ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု သတင်းအချက်အလက် ရရှိခြင်း

လေ့ကျင့်ခန်း

သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု မရှိဘဲ ဒီမိုကရေစီအစိုးရ သက်ဝင်လည်ပတ်ဖို့ရာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဒီမိုကရေစီဟူသည် အစိုးရနှင့် နိုင်ငံသားတို့ မိတ်ဖက်ပြု တည်ဆောက်ရသော စနစ် တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီရှင်သန် အားကောင်းစေရန် အစိုးရနှင့်အတူ နိုင်ငံသားများပါ နှစ်ဖက်စလုံး တက်တက်ကြွကြွ ရှိနေဖို့ လိုအပ်ပေသည်။ ခိုင်မာအားကောင်းသော ဒီမိုကရေစီ စနစ်တွင် နိုင်ငံသားများသည် သတင်းအချက်အလက်များကို သိရှိနေစေရန်၊ တက်ကြွသော တာဝန်ယူသော နိုင်ငံသားများ ဖြစ်နေစေရန် လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် နိုင်ငံသားများအနေနှင့် ထိထိရောက်ရောက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဆိုတာ...

- နိုင်ငံသားများက အစိုးရကို ကူညီပံ့ပိုးပြီး အစိုးရနှင့် နိုင်ငံသားအတူတကွ လက်တွဲ လုပ်ဆောင်ခြင်းကိုလည်း ဆိုနိုင်သည်။
- နိုင်ငံသားများက အစိုးရ၏ အမှားများကို ဝေဖန်ထောက်ပြပြီး အပြောင်းအလဲ ပြုလုပ်ရန် အကြံပြုခြင်းများကိုလည်း ဆိုလိုသည်။

နှစ်မျိုးစလုံးသည် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၏ အရေးပါသော ပုံသဏ္ဌာန်များပင် ဖြစ်သည်။ အောက်ပါ အခြေအနေများ ရှိလာလျှင်လည်း ပါဝင်သော နိုင်ငံသားဦးရေ မြင့်မားပါက ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှု ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

- ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်မဲပေးခြင်း။
- မိမိတို့ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသော အရေးကိစ္စများအား သိရှိ နားလည်ပြီး စိတ်ဝင်စားမှုရှိခြင်း။
- အစိုးရ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု ပုံစံများကို သိရှိနားလည်ပြီး အစိုးရ ဆောင်ရွက်ချက် များအား ဂရုတစိုက် လေ့လာ စောင့်ကြည့်ခြင်း။
- လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ (NGO များနှင့် ဘာသာရေး အသင်းအဖွဲ့များ အပါအဝင်) တွင် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများအဖြစ် ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခြင်း။

ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုပြ ပီရမစ်

လုပ်ငန်းများ

သက်ဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများနှင့် ခေါင်းဆောင်များအကြောင်း လေ့လာ
သိရှိထားခြင်း။

အဆိုပါ အရေးကိစ္စများနှင့် ခေါင်းဆောင်များအကြောင်းကို အခြားသူများအား
အသိပညာပေး မျှဝေခြင်း။

အရေးကိစ္စများအား ပါဝင်ဆွေးနွေး ငြင်းခုံခြင်း။

အရေးကိစ္စတစ်ရပ်ရပ်အား ထောက်ခံရန်အတွက် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း
တစ်ခုခုတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခြင်း။

ကိုယ်တိုင်နိုင်ငံရေးပါတီ သို့မဟုတ် အသင်းအဖွဲ့ ထူထောင်ခြင်း သို့မဟုတ်
အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဝင်ရောက်ခြင်း။

နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် ရပ်ရွာအရေး စည်းဝေးပွဲများသို့ တက်ရောက်ခြင်း။

အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခြင်း။

ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးခြင်း။

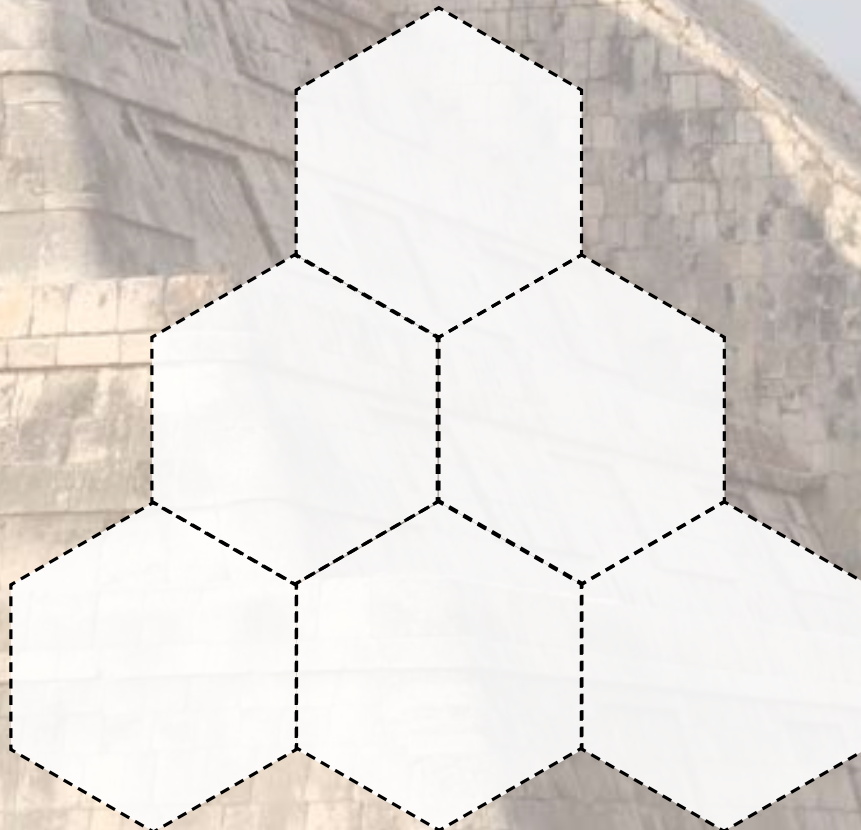
ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း။

အခွန်ထမ်းဆောင်ခြင်း။

စစ်မှုထမ်းခြင်း။

အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်မှု တစ်စုံတစ်ရာအား ကန့်ကွက် ဆန္ဒပြခြင်း။

- ၁။ ဒီမိုကရေစီတွင် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်
ဆောင်ရွက်မှုပုံစံများကို အရေးပါမှု
အစဉ်လိုက် စီပြပါ။ အရေးအပါဆုံးသော
ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုပုံစံ ၆ မျိုးကို ရွေးချယ်၍
ပီရမစ်တွင် ဖြည့်ပြပါ။ အရေးအပါဆုံးသော
ပုံစံကို ထိပ်ဆုံးတွင်ထားပါ။
- ၂။ နှစ်ယောက်တစ်တွဲဖြင့် အရေးပါမှု
အစဉ်လိုက် စာရင်းကို ဆွေးနွေး ဆုံးဖြတ်ပါ။
- ၃။ နောက်ထပ်တစ်တွဲနှင့် ထပ်ပေါင်း၍
အဖွဲ့လိုက် သဘောတူသော အရေးပါမှု
စာရင်းကို ဆွေးနွေး ဆုံးဖြတ်ပါ။
- ၄။ နောက်တစ်တွဲနှင့် ထပ်မံပူးပေါင်း၍
အဖွဲ့လိုက် စာရင်းကို သဘောတူ ပြုစုပါ။
- ၅။ တစ်တန်းလုံး သဘောတူသော
စာရင်းကို ပြုစုပါ။

မြန်မာ့ရေးရာ

အမျိုးသမီးပါတီ (မွန်)

မကြာသေးမီက မွန်ပြည်နယ်တွင် နိုင်ငံရေးတက်ကြွသော အမျိုးသမီးတစ်စုက ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် အမျိုးသမီး နိုင်ငံရေး ပါတီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာ့ လွှတ်တော်ထဲတွင် အမျိုးသမီးထုအတွက် အမတ်နေရာများ ပိုမို ရရှိလာစေရန် ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်၏ ပထမဦးဆုံးသော အမျိုးသမီးပါတီနှင့် ပတ်သက်၍ ပါတီဥက္ကဋ္ဌ လရောင်မွန်က ဧရာဝတီ သတင်းမီဒီယာအား ဤသို့ ပြောကြားခဲ့သည်။

မေး - ဘယ်အကြောင်းကြောင့် အမျိုးသမီးပါတီကို စတင်ထောင်ဖြစ်တာလဲ။

ဖြေ - မွန်အမျိုးသမီးတွေတချို့က နိုင်ငံရေးကို စိတ်ဝင်စားပြီး နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ရပ် တည်ထောင်ချင်ကြတယ်လေ။ မြန်မာ့လွှတ်တော်ထဲမှာ အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍက အင်မတန်ကို အကန့်အသတ်နဲ့ ရှိနေသေးလို့ပါ။

မေး - ပါတီရဲ့ အဓိက ဦးတည်ချက်က ဘာလဲ။

ဖြေ - ၂၀၁၅ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ကျွန်မတို့ ဝင်ပြိုင်ပါမယ်။ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်နိုင်ရေး ပေါ့။ တချို့နေရာတွေမှာ အမျိုးသမီးတွေက အမျိုးသားတွေထက် သာပါတယ်။ ဥပမာ - ပညာရေးနယ်ပယ်မှာပေါ့။ ဒါပေမယ့် အမျိုးသမီးတွေဟာ နိုင်ငံတော်ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေမှာ ပါဝင်ခွင့် သိပ်မရကြဘူး။ အမျိုးသမီးတွေ နိုင်ငံရေး နယ်ပယ်ထဲ ရောက်လာရင်တော့ သူတို့ရဲ့ အရေးပါမှုကို ပြသခွင့် ရနိုင်လိမ့်မယ်။ ကျား/မ တန်းတူညီမျှရေးကို တိုးမြှင့်ဖို့ ကျွန်မတို့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမှာပါ။

မေး - အမျိုးသမီးသီးသန့် နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ရပ် ထူထောင်ရတာ ဘယ်လို အခက်အခဲမျိုးတွေ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသလဲ။

ဖြေ - အခက်အခဲတွေကတော့ အများကြီးပေါ့။ ဘယ်အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ကူညီထောက်ပံ့မှုမှ မရရှိခဲ့ဘူး။ ကျွန်မတို့အတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု လုံးဝ မရရှိခဲ့ပါဘူး။ ကျွန်မတို့ ပါတီကို ကျွန်မတို့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကရတဲ့ ပိုက်ဆံနဲ့ လည်ပတ်ရပါတယ်။ ပါတီထူထောင်တဲ့ ကိစ္စမှာတော့ လူတချို့တလေက ကူညီပေးခဲ့ပါတယ်။ အမျိုးသမီးတွေ လုပ်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ အများက ထင်ထားကြတာဖြစ်မယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ ဒီပါတီကနေ အမျိုးသမီးတွေ ဘယ်လောက် စွမ်းဆောင်ရည်ရှိကြောင်း ပြသနိုင်အောင်လုပ်ဆောင် သွားပါမယ်။

Adapted from: <http://www.irrawaddy.org/interview/will-show-much-women-capable-party.html>

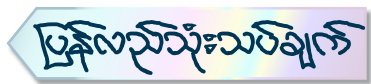
လေ့လာဦးစီး

- ၁။ အမျိုးသမီးပါတီ၏ ရည်မှန်းချက်များမှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ အမျိုးသမီးပါတီသည် မည်သို့သော စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကြရသနည်း။
- ၃။ အမျိုးသမီးပါတီသည် ၎င်း၏ ဘဏ္ဍာငွေကို မည်သည့် နေရာမှ ရရှိသနည်း။
- ၄။ အမျိုးသမီးပါတီသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို မည်ကဲ့သို့ မြှင့်တင်ပေးသနည်း။

ဆွေးနွေးချက်

- ၁။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ဒီမိုကရေစီတွင် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါသနည်း။
- ၂။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် နိုင်ငံသားများသည် မည်သည့် ပုံစံဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ပြုကြသနည်း။
- ၃။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် မည်သို့သော စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေသနည်း။
- ၄။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု မရှိတော့ပါက မည်သို့ ဖြစ်လာနိုင်မည်နည်း။
- ၅။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု အားကောင်းလာစေရန် မည်သို့သော အားပေး တိုက်တွန်းမှုများ ပြုလုပ်နိုင်မည်နည်း။

- ၁။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် မည်သည့်ပုံစံဖြင့် သင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သနည်း။
- ၂။ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရသနည်း။
- ၃။ သင့်ကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု မပြုနိုင်အောင် မည်သို့သော စိန်ခေါ်မှုများက ဟန့်တားထားသနည်း။ အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများကို သင်မည်သို့ ကျော်လွှားနိုင်မည်နည်း။

၂.၂ နားလည်သည့်ခံမှု၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု

၂.၂.၁ နားလည်သည့်ခံမှုနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု

ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်းရှိ ကွဲပြားခြားနားသော လူမှုအုပ်စုများအကြား အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်မည့် သဘောတူညီမှုရှိရန် လိုအပ်သည်။ မိမိလူမှုအုပ်စုအတွက် သာမကပဲ လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုလုံးအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်မည့်အရာကို မတူကွဲပြားသော လူမှုအုပ်စုများကြား သဘောတူညီမှု ရှိထားရန် အထူးအရေးကြီးပေသည်။ ၎င်းကို “ဘုံကောင်းကျိုး” ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ အစုအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်စေ (အစိုးရဖြစ်စေ) အနာဂတ်ကို စဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။ ဥပမာ - သစ်တောများကို ခုတ်လှဲခြင်းသည် ရေတိုအားဖြင့် စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်ကို ရရှိစေနိုင်သော်လည်း ရေရှည်တွင်မူ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပြဿနာများစွာကို ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။ အခြားသော ပြည်သူ တို့၏ လိုအပ်ချက်နှင့် အကျိုးစီးပွားများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။

နားလည်သည့်ခံမှု ဆိုသည်မှာ မိမိကိုယ်တိုင်နှင့် သဘောထားချင်း မတိုက်ဆိုင်သော တခြားလူများ၏ ခံစားမှုများ၊ အလေ့အထများနှင့် ယုံကြည်မှုများကို လေးစားလက်ခံပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မတူ ကွဲပြားသော နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့များ၊ လူမျိုးစုများ အချင်းချင်း အတူတကွ ပူးပေါင်းလက်တွဲ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြခြင်းသည် နားလည်သည့်ခံမှု၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုဟူသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း၊ တစ်စုတစ်ဖွဲ့ချင်းစီအလိုက် လိုချင်နေကြသော အရာမျိုးကို စွန့်လွှတ်၍ အားလုံးသဘောတူ လက်ခံနိုင်သောအရာအား ကြိုးပမ်းရယူခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာလည်း ငြင်းခုံမှု ပဋိပက္ခများကို အဆုံးသတ်စေပြီး အဖြေတစ်ခုကို ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်များအနေနှင့် (မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်း တစ်ခုချင်းစီအတွက် အကောင်းဆုံး မဟုတ်သည့်တိုင်) လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးအတွက် အကောင်းဆုံး ဖြစ်စေမည့် အဖြေတစ်ခုပေါ်တွင် လက်ခံသဘောတူညီမှု ရှိကြခြင်းသည် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု၏ ဥပမာတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ကွဲပြားခြားနားသော အုပ်စုများတွင် မတူသောပန်းတိုင်များ ရှိနိုင်သော်လည်း ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အရေးအကြီးဆုံးသော ပန်းတိုင်များ၊ အာလုံးမျှဝေထားသောနှုန်း စံတန်ဖိုးများကို သဘောတူညီမှု ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ ဘုံသဘောတူညီမှု ရှိမှသာ ပို၍ အသေးစိတ်သော၊ လက်တွေ့ကျသော ကိစ္စရေးရာများကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန်၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အခြေခံ အုတ်မြစ်ကို တည်ဆောက် နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

နားလည်သည့်ခံခြင်းနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းများကို အောက်ပါ နည်းလမ်းများဖြင့် တွေ့မြင်နိုင်သည်။

- ၁။ ပြည်သူတို့သည် ကွဲပြားခြားနားသော အကျိုးစီးပွားများ၊ အယူအဆများအား စီမံခန့်ခွဲနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေ၍ အဆိုပါ မတူကွဲပြားမှုများကြားတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာ ယှဉ်တွဲနေထိုင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခြင်း။
- ၂။ ပြည်သူတို့သည် မည်သည့် အစုအဖွဲ့မျှ ၎င်းတို့ လိုချင်သည့်အရာ အကုန်လုံးကို ရလည်း မရသင့်၊ ရလည်း မရနိုင်ဆိုသည့် သဘောကို နားလည်ထားခြင်း။
- ၃။ လူနည်းစုကလည်း လူများစု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ဆန္ဒတို့ကို လေးစားသကဲ့သို့၊ လူများစုကလည်း လူနည်းစု၏ အခွင့်အရေးနှင့် အကျိုးစီးပွားများကို လေးစားခြင်း။

လွှတ်တော်ထဲတွင် နိုင်ငံရေးပါတီကြီး ၃ ခုရှိနေသည်။ ၎င်းတို့ အားလုံးတွင် အစိုးရလုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ မူဝါဒများ ကိုယ်စီရှိထားကြသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

ပြည်သူ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီ (PDP)

- ~~အလုပ်အကိုင်များ ပိုမို ရရှိစေရမည်။~~
- ကျေးလက်ဒေသများတွင် စာသင်ကျောင်းများ ပိုမို တိုးချဲ့ ဖွင့်လှစ်မည်။
- အခွန်လျှော့ကောက်မည်။
- ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ပိုမို အင်အားတိုးချဲ့မည်။

စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးပါတီ (USP)

- ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ပိုမို အင်အားတိုးချဲ့မည်။
- စစ်တပ်ကို ပိုမို အင်အား တိုးချဲ့မည်။
- ပညာရေးစနစ်ကို ပိုမို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်မည်။
- အခွန်တိုးမြှင့် ကောက်ခံမည်။

အမျိုးသားတန်းတူညီမျှရေးပါတီ (NEP)

- အခမဲ့ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု စနစ် ထားရှိမည်။
- အခမဲ့ ပညာရေးစနစ် ထားရှိမည်။
- အခွန်တိုးမြှင့် ကောက်ခံမည်။
- ~~အလုပ်အကိုင်များ ပိုမို ရရှိစေရမည်။~~

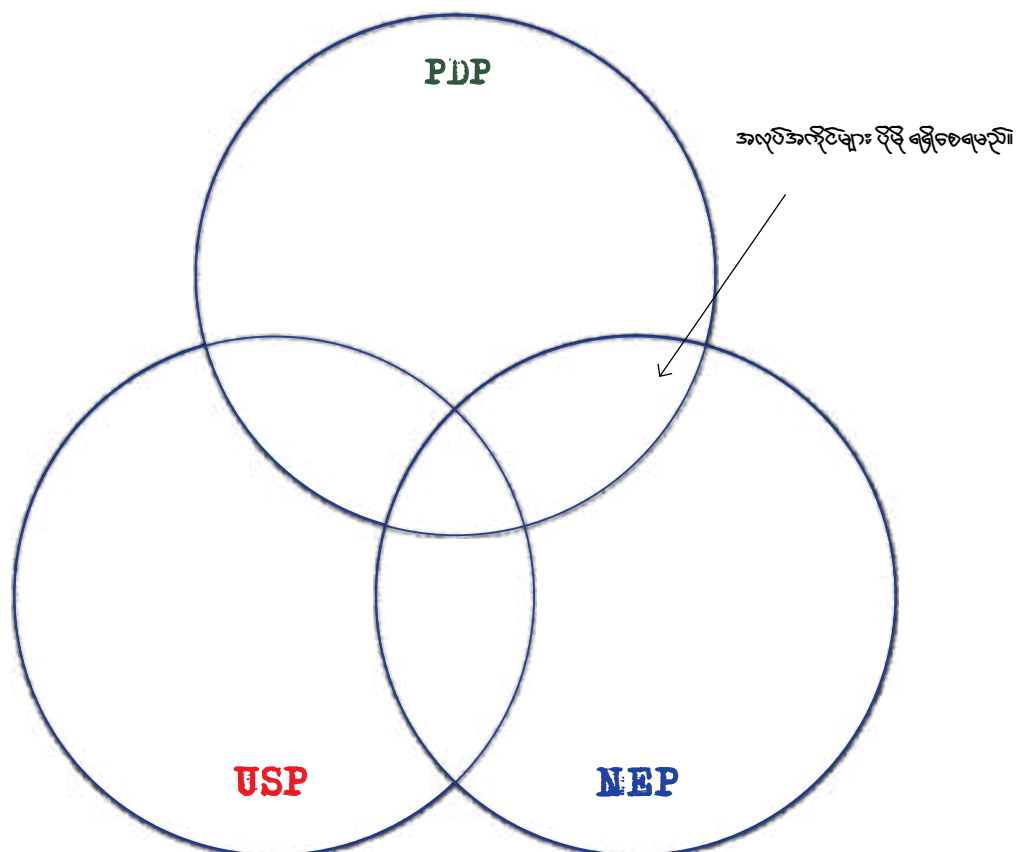
၁။ ဖော်ပြပါ မူဝါဒများကို ဆက်စပ်မှုပြစက်ပိုင်း (Venn Diagram) ထဲတွင် ထည့်ပါ။

၂။ အောက်ဖော်ပြပါ မူဝါဒများထဲမှ ပါတီ ၃ ခုစလုံးအတွက် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းယူနိုင်မည့် အကောင်းဆုံး မူဝါဒကို ရွေးချယ်ပြပါ။

က။ ကျေးလက်ဒေသများတွင် အလုပ်အကိုင်များ ပိုမို ဖန်တီးပေးနိုင်ရန် အခွန်ကို လျှော့ကောက်မည်။

ခ။ စစ်တပ်နှင့် ရဲအင်အားကို ပိုမို တိုးချဲ့နိုင်ရန် အခွန်တိုးမြှင့်ကောက်ခံမည်။

ဂ။ ပညာရေးနိမ့်ကျနေသော ဒေသများတွင် အရည်အသွေး ပိုမို ကောင်းမွန်ပြီး စရိတ်သက်သာမည့် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုစနစ်ကို ကျင့်သုံးမည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

အသင့်တော်ဆုံး အဖြေကို ရွေးပါ။

- ၁။ အောက်ပါဖော်ပြချက်များထဲမှ နားလည်သည့်ခံမှု သဘောတရားနှင့် လုံးဝမကိုက်ညီသော အချက်ကို ရွေးချယ်ပါ။
 - က။ သင်သဘောမတူသော အမြင် သဘောထားများကို လေးစားမှု ပေးခြင်း။
 - ခ။ သင်သဘောမတူသော လူများ၏ အမြင်သဘောထားများကို ထုတ်ဖော်ခွင့်ပြုခြင်း။
 - ဂ။ အစိုးရကို မည်သူမှ မဝေဖန်နိုင်အောင် ထိန်းချုပ် စီမံထားခြင်း။
- ၂။ အောက်ပါဖော်ပြချက်များထဲမှ နားလည်သည့်ခံမှုမှ ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများကို ရွေးချယ်ပါ။
 - က။ လူတိုင်း၏ အမြင်ကို နားထောင်ခြင်း အားဖြင့် အကောင်းဆုံး ဖြေရှင်းချက်ကို ရှာဖွေနိုင်ပါသည်။
 - ခ။ အကျိုးအကြောင်း ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ရှင်းပြမှုကို နားထောင်ရသောအခါ မိမိနှင့် မတူကွဲပြားသော အမြင် သဘောထားများကို ပင်လျှင် လက်ခံနိုင်ဖို့ရာ ပိုမို လွယ်ကူလာပါသည်။
 - ဂ။ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပိုမို မြန်ဆန်စွာ ချနိုင်လာသည်။

ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသားများသည် မိမိတို့၏ လိုအပ်ချက်နှင့် အမြင်သဘောထားများကို နားလည်သည့်ခံမှုမှ တစ်ဆင့် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ဖို့ လိုပါသည်။ နားလည်သည့်ခံခြင်း ဆိုသည်မှာ တခြားလူများ၏ အယူအဆများ၊ ယုံကြည်မှုများကို မိမိကိုယ်တိုင်က သဘောမတူသည့်တိုင် လေးစားပေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဒီမိုကရေစီသည် အမြင်သဘောထားများ လွတ်လပ်စွာ ဖလှယ်မှုပေါ်တွင် အခြေခံတည်ဆောက်ထားသော စနစ် ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီတွင် နိုင်ငံသားများသည် မိမိတို့၏ အမြင်သဘောထားများကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ရှိသလို အခြားသူများ၏ အမြင်သဘောထား ထုတ်ဖော်မှုများကိုလည်း လက်ခံခွင့်ပြုပေးရမည် ဖြစ်သည်။ လူကြိုက်မများသော အမြင်သဘောထားရှိသူများ သို့မဟုတ် အစိုးရအပေါ် ဆန့်ကျင်ဘက် အမြင်ရှိသူများကိုပင်လျှင် စည်းရုံးခွင့်၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် အမြင်သဘောထား ထုတ်ဖော်ခွင့်များ ပေးရမည် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံသားများသည် နားလည်သည့်ခံမှုကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ကွဲပြားခြားနားသော အယူအဆများ၊ အမြင်များကို လူအများရှေ့မှောက်တွင် ပြုလုပ်သော ငြင်းခုံဆွေးနွေးပွဲများ၌ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖလှယ်နိုင်ကြသည်။ အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်၌ ပြုလုပ်သော ငြင်းခုံဆွေးနွေးပွဲများသည် နိုင်ငံသားများ အတွက် အခြားသူများ၏ အမြင်သဘောထားများကို လေ့လာ သိရှိခွင့်လည်း ရရှိစေပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ငံသားများသည် အယူအဆတစ်ခုကို အမှန်တကယ် နားမလည်ဘဲ ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်မှု ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ နိုင်ငံသားများသည် ဆွေးနွေးချက်များအား နားထောင်ရခြင်း၊ နားမလည်သည်များကို မေးခွန်းများ မေးမြန်ခြင်းအားဖြင့် အခြားသူများ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အမြင်များကို သိမြင် နားလည်လာနိုင်သည်။ ဤနည်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသားများသည် ပဋိပက္ခများကို ကောင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ပြီး အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ဘုံပြဿနာများအတွက် ဖြေရှင်းနည်းကိုလည်း ရှာဖွေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

နားလည်သည့်ခံမှုနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ ရှိလာပါက ဆန့်ကျင်သူများပင်လျှင် ချမှတ်လိုက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လက်ခံဖို့ရာ ပိုမို လွယ်ကူလာနိုင်သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာလည်း နိုင်ငံသားများ သည် ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်လိုက်ရခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းကို ကောင်းစွာ သိနားလည် နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်ရှိ သည်းခံစောင့်ထိန်းမှု

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရတော့မည့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

အောက်ပါစာပိုဒ်ကို ဖတ်၍ ညွှန်ကြားချက်တိုင်း လုပ်ဆောင်ပါ။

လုပ်ငန်းများ

ကန်သာယာ (Laketown) မြို့လေးသည် လှပသော ရေပေါ်တောအုပ်နှင့် ပို၍ပင် လှပသော သက်တံငါးများဖြင့် ပြည့်စုံသော အလှနှစ်ခု ဖြင့် ထင်ရှား ကျော်ကြားသည်။

ကန်သာယာမြို့ရှိ လူဦးရေ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော တံငါသည် ရေလုပ်သားများဖြစ်ပြီး ကန်သာယာအိုင်ကြီး၏ အိုင်စပ်တစ်လျှောက်တွင် ငါးဖမ်းပိုက်ကွန်များဖြင့် ငါးဖမ်း၍ အသက်မွေးကြသည်။ သူတို့မှာ ဆောင်းရာသီရောက်တိုင်း အစာရေစာ ပြတ်လပ်မှု ပြဿနာ ကြုံတွေ့လေ့ရှိရာ ဒီနှစ်ဆောင်းရာသီမှာ အခြားနှစ်တွေထက် ပိုဆိုးသည်။ သူတို့သည် အေးခဲသော ဆောင်းလများ အတွက် လုံလောက်သည့် စားနပ်ရိက္ခာ မရှိသောကြောင့် အစာငတ်မွတ်ခြင်း ပြဿနာ ကြုံလာမည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်နေကြသည်။

မြို့လူဦးရေ၏ ကျန် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အိုင်ကြီးဘေးတစ်လျှောက်တွင် ဖွင့်လှစ်ထားသော ဟိုတယ်များနှင့် စားသောက်ဆိုင်များကို ပိုင်ဆိုင်သူများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် မြို့ရှိ နာမည်ကျော် ရေပေါ်တောအုပ်နှင့် သက်တံငါးတို့ကို လာရောက်ကြည့်ရှုသော ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများထံမှ ဝင်ငွေ ရရှိကြသည်။ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများက အောင်မြင်သည့်အတွက် ကလေးများအား ကျောင်း ကောင်းကောင်း ထားနိုင်ကြသည်။ အိမ်ကောင်းကောင်း ဝယ်နိုင်ကြသည်။ ကားအသစ်များလည်း စီးနိုင်ကြသည်။ စားစရာလည်း အမြဲတမ်း အလုံအလောက် ရှိကြသည်။

ယခုအခါ တံငါသည်အချို့သည် ၎င်းတို့ ပြဿနာအား ဖြေရှင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခုကို မြို့ကောင်စီထံသို့ အဆိုပြုလာကြသည်။ ရေပေါ်တောအုပ်မှ သစ်ပင်များကိုခုတ်၍ ၎င်းတို့အတွက် ငါးဖမ်းလှေများ တည်ဆောက်ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုငါးဖမ်းလှေများ ရရှိပါက ၎င်းတို့အနေဖြင့် ငါးများကို ယခုထက်အများကြီး ပိုဖမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး စားစရာလည်း အလုံအလောက်ရမည်။ ဈေးကွက်ထဲမှာလည်း ငါးများကို ရောင်းချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဆိုလျှင် သူတို့အတွက် စားစရာပြတ်လပ်မှု ပြဿနာလည်း ထပ်မံကြုံရတော့မည် မဟုတ်ပေ။ ဟိုတယ်နှင့် စားသောက်ဆိုင်ပိုင်ရှင်များကမူ အဆိုပါကိစ္စကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ကြသည်။ ရေပေါ်တောအုပ်များကို ခုတ်လှဲလိုက် ပါက ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်များ လာကြတော့မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ ငါးဖမ်းလှေများနှင့် တံငါသည်တွေ ငါးဖမ်းကြတော့မည်ဆိုလျှင် သက်တံငါးများလည်း တံငါသည်တွေရဲ့ ငါးဖမ်းပိုက်တွေမှာ မိကုန်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဟိုတယ်နှင့် စားသောက်ဆိုင်လုပ်ငန်းရှင်များက ပြောကြသည်။

ယခု မြို့ကောင်စီမှ မည်သို့ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် လိုအပ်လာပေသည်။

- ၁။ အထက်ပါဇာတ်လမ်းအခင်းအကျင်းဆီမှ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ဖွယ်ရှိသော ရလဒ်အဖြေကို အောက်ပါဇယားကွက် တွင် ဖြည့်ပါ။
- က။ တံငါသည်များသည် သစ်ပင်အားလုံးကို ခုတ်လှဲခွင့်ရပြီး ငါးဖမ်းလှေများ တည်ဆောက်ကာ ငါးတွေ အလုံးအရင်း ဖမ်းနိုင်ကြသည်။ ဟိုတယ်လုပ်ငန်းရှင်များမှာမူ ခရီးသွားများ မလာတော့သည့်အတွက် ဆင်းရဲမွဲတေ သွားကြလေသည်။
- ခ။ တံငါသည်များအား သစ်ပင်များ ခုတ်လှဲ၍ ငါးဖမ်းလှေများ တည်ဆောက်ခြင်းကို တားမြစ်ပိတ်ပင် လိုက်သောကြောင့် ဆောင်းရာသီတွင် တံငါသည် အများအပြား အငတ်ဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။
- ဂ။ တံငါသည်များသည် ဟိုတယ်များကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးကြသည့်အတွက် ထောင်တွင်း အကျဉ်းချခြင်း ခံကြရသည်။

	တံငါသည်များဘက်မှ ရှုံးသည်	တံငါသည်များဘက်မှ နိုင်သည်
ဟိုတယ်လုပ်ငန်းရှင်များ ဘက်မှ ရှုံးသည်	ဂ - ကံငါသည်များသည် ဟိုတယ်များကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးကြသည့်အတွက် ထောင်ချခံကြရသည်။	
ဟိုတယ်လုပ်ငန်းရှင်များ ဘက်မှ နိုင်သည်		

- ၂။ သင်သည် အဆိုပါပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်စလုံး အကျိုးရှိစေမည့်နည်း (win-win solution) ကို ရှာဖွေပေးနိုင်ရန် ကန်သာယာမြို့သို့ စေလွှတ်သော စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဆိုပါစို့။ အဖွဲ့များ ဖွဲ့၍ အဖွဲ့လိုက် ဖြေရှင်းနည်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်၍ အတန်းသို့ တင်ပြဆွေးနွေးပါ။

မြန်မာ့ရေးရာ

ပင်လုံသဘောတူစာချုပ်

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၇ ရက်မှ ၁၂ ရက်နေ့အထိ မြန်မာတိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ သည် ရှမ်းပြည်နယ်၊ ပင်လုံမြို့၌ တွေ့ဆုံကာ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ် ပေါင်းစည်းရေး ကိစ္စကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ညီလာခံသို့ ဗမာကြားဖြတ်အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်းခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက် ဆွေးနွေးခဲ့ ကြပြီး ကရင်ခေါင်းဆောင်များက လေ့လာသူများအဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါ ညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ် ပေါင်းစည်း ခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားအားလုံးအတွက် အကောင်းဆုံး ဖြစ်လိမ့် မည်ဟု တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များအား ပြောကြားခဲ့သည်။ အဆိုပါ ညီလာခံ တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် သမိုင်းတွင် နာမည်ကျော်ခဲ့သည့် စကားနှစ်ခွန်းဖြစ်သော ‘ဗမာတစ်ကျပ်ရရင်၊ ခင်ဗျားတို့လည်း တစ်ကျပ် ရစေရမယ်’ “တောင်တန်းဒေသတွေ မပါဝင်တဲ့ ဗမာပြည်ဟာ ဆားမပါတဲ့ဟင်းလို ပေါ့ပျက်ပျက်ပဲ ဖြစ်လိမ့်မယ်” ဟု ပြောထားခဲ့သည်။

တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်အချို့ကမူ မိမိတို့ သဘောတူလိုက်သောအရာတစ်ခုက မိမိလူမျိုးတို့၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ဆန့်ကျင်သွားမည်ကို စိုးရိမ်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ် ပူးပေါင်းလိုက်ခြင်းကြောင့် မိမိတို့၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများ ဆုံးရှုံးသွားမည်ကို အထူး စိုးရိမ်ခဲ့သည်။ အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း အလွန်အမင်း ခွဲထွက်ကုန်ကြလျှင် တိုင်းပြည်မတည်မငြိမ် ဖြစ်လာနိုင်မည့် အရေးကို စိုးရိမ်ခဲ့သည်။

ညီလာခံခေါင်းဆောင်များသည် အောက်ပါ ကိစ္စရပ်များအား စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ သဘောတူညီမှုရသည်အထိ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

- တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု ပြည်နယ်များသည် ကိုယ်ပိုင်စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့် (ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်) ရှိရမည်။
- တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု လူမျိုးများသည် အခြေခံဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးများ ရရှိခံစားခွင့် ရှိရမည်။
- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး၊ ရိုးရာဓလေ့များနှင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုတို့ကို အပြည့်အဝ ကာကွယ်ပေးရမည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များက ပင်လုံသဘောတူ စာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပြီး ထိုနေ့ကို ဂုဏ်ပြုသော အားဖြင့် ယခုအခါ ပြည်ထောင်စုနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်၍ အထိမ်းအမှတ်ပွဲများ ကျင်းပကြခြင်း ဖြစ်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ညီလာခံတက်ရောက်လာကြသော တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များသည် မည်သည့် အချက်များကို စိုးရိမ်ခဲ့ကြသနည်း။
- ၂။ ညီလာခံတက်ရောက်လာကြသော ကြားဖြတ်အစိုးရ ခေါင်းဆောင်များသည် မည်သည့် အချက်များကို စိုးရိမ်ခဲ့ကြသနည်း။
- ၃။ ညီလာခံ ခေါင်းဆောင်များသည် မည်သည့် အချက်များကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့ကြသနည်း။
- ၄။ ပင်လုံသဘောတူညီမှုတွင် နားလည်သည့်ခံမှုနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုတို့သည် မည်သည့်နည်းဖြင့် အရေးပါခဲ့သနည်း။

ဆွေးနွေးချက်

- ၁။ နိုင်ငံသားများအနေနှင့် တစ်ဦးတစ်ယောက်၊ အစုအဖွဲ့တစ်ခု၏ အကျိုးစီးပွားထက်ကျော်၍ “ဘုံကောင်းကျိုး” ကို မည်သည့် အချိန်တွင် ဦးစားပေးရမည်နည်း။
- ၂။ သင်၏လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွင် လူအများစု တူညီစွာ လက်ခံထားသည့် အရေးကြီးဆုံးသော ရည်မှန်းချက်နှင့် စံတန်ဖိုးများမှာ မည်သည့်အရာတွေနည်း။
- ၃။ သင်၏လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း ကိစ္စကို မည်သည့်အရာက အဟန့်အတား ပြုနေသနည်း။
- ၄။ အကယ်၍ လူအများအကြား စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု မရနိုင်တော့ပါက သင်၏လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွင် မည်သို့ ဖြစ်လာနိုင်သနည်း။
- ၅။ နားလည်သည့်ခံမှု ကင်းမဲ့ခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို မည်သို့ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေပါသနည်း။

ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်

- ၁။ သင့်အနေဖြင့် လူတစ်ယောက်နှင့် ဘယ်လိုမှ စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ မရခဲ့ဖူးသော အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ပြန်လည် စဉ်းစားကြည့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ မရခဲ့ပါသလဲ။ အခြားနည်းလမ်းများဖြင့် အစားထိုး သင်လုပ်နိုင်မည်လော။
- ၂။ သင့်အနေဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု မပြုလုပ်ချင်သော ယုံကြည်ချက်များ၊ စံတန်ဖိုးများ ရှိပါသလား။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
- ၃။ သင့်အနေဖြင့် နားလည်သည့်ခံမှု မပေးနိုင်သော အယူအဆများ၊ အမြင်သဘောထားများ ရှိပါသလား။ မည်သည့်အရာများ ဖြစ်သနည်း။

၂.၂.၂ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု

အကြံပြုချက်များ

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုဟူသည် အဘယ်နည်း။

ပဋိပက္ခတစ်ခုပြီးဆုံးသွားတဲ့အခါ နိုင်ငံသူနဲ့ ရှုံးသူသာ ရှိမဖြစ် ဆိုရင် ရှုံးသူတွေမှာ ဆုံးရှုံးစရာ ဘာမှ မကျန်တော့ဘဲ နိုင်ငံသူတွေမှာ အာဏာပါဝါအားလုံး ရရှိသွားကြတာပဲပေါ့။

ဒါဆို နိုင်ငံသူတွေ လုပ်ချင်တာ လုပ်လို့ မရအောင်၊ ရှုံးသူတွေကလည်း နိုင်ငံသူတွေရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ကလန်ကဆန် မလုပ်အောင် ဘာတွေက တားဆီးနိုင်မှာလဲဗျ။

အဲဒီ စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေကလည်း လူတိုင်းအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိရမယ်။

ဒါလည်း ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်နိုင်တာပဲဗျ။ အာဏာပေးအပ်တာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ လွှဲယူတာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒါတွေ အားလုံးကို လုပ်ကိုင်ကြတဲ့အခါမှာ စည်းမျဉ်းဥပဒေအတိုင်းပဲ ဖြစ်ရမယ်။

ဒါပေမယ့် နိုင်ခြင်းက ဩဇာအာဏာကို တက်စေပြီး ရှုံးခြင်းက အာဏာကို ကျဆင်းစေတယ်လေ။ စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေက အဲဒီ အခြေအနေကို ဘယ်လို ပြောင်းလဲစေမှာ မို့လို့လဲ။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဲဒီစည်းမျဉ်းဥပဒေတွေက ရှုံးသူတွေကို အာဏာမရှိတော့တဲ့ အခါမှာ အာဏာအကွယ်ပေးပြီး နိုင်သူတွေကို အာဏာရတဲ့အခါမှာလည်း ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်မှုတွေ လုပ်ပေးတယ်။ လူတိုင်းဟာ တစ်ခါတလေ နိုင်သူလည်း ဖြစ်နိုင်သလို ရှုံးသူလည်း ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ အဲဒီလိုပဲ ဥပဒေကလည်း အာဏာရှိသူဖြစ်စေ၊ မရှိသူဖြစ်စေ လူတိုင်းကို တန်းတူညီမျှစွာ သက်ရောက်တယ်။ ဒါဟာ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုရဲ့ အရေးပါတဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ပဲ။

ထိရောက်သော ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အစိုးရနှင့် နိုင်ငံသားများသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို လေးစားရမည် ဖြစ်သည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ဥပဒေများသည် တန်းတူညီမျှစွာ၊ တရားမျှတစွာ တစ်သမတ်တည်း စိုးမိုးသက်ဝင်မှု ရှိနေရမည် ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသော မျက်နှာစာ ၃ ရပ် ရှိသည်။

- ဥပဒေအထက်တွင် မည်သူမျှ မရှိစေရ။
 - လူတိုင်း ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရမည်။
 - ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် လူတိုင်း တန်းတူညီမျှဖြစ်သည်။
- ဟူသော မျက်နှာစာ ၃ ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

က။ ဥပဒေအထက်တွင် မည်သူမျှ မရှိစေရ

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ဆိုသည်မှာ ဥပဒေအထက်တွင် မည်သူမျှ ရှိမနေခြင်းကို ဆိုသည်။ “မည်သူမျှ” ဆိုသည့် စကားရပ်တွင် သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးများနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများလည်း ပါဝင်သည်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွင် ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်စား စီမံအုပ်ချုပ်ရန် အစိုးရတစ်ရပ်ရပ်ကို အခွင့်အာဏာ သဘောတူ အပ်နှင်းထားကြသည် ဆိုသော်လည်း အစိုးရအနေဖြင့် စိတ်ထင်တိုင်း လုပ်ခွင့် မရှိပေ။ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံသားများကြား ရှိထားသော အဆိုပါ သဘောတူညီချက်အရ အစိုးရတစ်ရပ်ရပ်သည် ၎င်းတို့၏ အာဏာကို ချမှတ်ထားသော ဥပဒေဘောင် အကန့်အသတ်အတွင်း၌သာ ကျင့်သုံးရမည် ဖြစ်သည်။

ထိုအာဏာကို ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ တရားမဝင်နည်းလမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုလာလျှင် ၎င်းကို အာဏာအလွဲသုံးစားပြုခြင်းဟု ခေါ်သည်။ အစိုးရအရာရှိများသည် အာဏာကို ဥပဒေက ပေးအပ်ထားသည့်ဘောင်ထက် ကျော်လွန်၍ အလွန်အကျွံ သုံးစွဲလာသည့်အခါ အာဏာအလွဲသုံးစားမှု မြောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဥပမာ - ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးသည် ၎င်း၏ ဆွေမျိုးသားချင်း တစ်ဦး အဖမ်းမခံရရေးအတွက် မိမိရာထူးအရှိန်အဝါကိုသုံး၍ တားဆီးရန် ကြိုးစားခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ အာဏာအလွဲသုံးစားမှု မဖြစ်အောင် တားဆီးခြင်းသည်လည်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၏ အရေးပါသော အခြေခံမူတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

ခ။ လူတိုင်း ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရမည်

ဥပဒေသည် လူတိုင်းအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည်။ “လူတိုင်း” ဟု ဆိုရာတွင် အစိုးရ၊ စစ်တပ်၊ ရဲအရာရှိများ၊ တရားသူကြီးများသာမက သာမန် နိုင်ငံသားများလည်း ပါဝင်သည်။ အာဏာရှိသူဖြစ်စေ၊ ငွေကြေးချမ်းသာသူ ဖြစ်စေ မည်သူမဆို ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရန် တာဝန်ရှိပေသည်။

ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရေးမူအတွက် အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုမှာ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုပင် ဖြစ်သည်။ အရာရှိတစ်ဦးသည် မိမိကိုယ်ကျိုး စီးပွားအတွက် အာဏာကို အသုံးချသည့် အခြေအနေမျိုးကို အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဥပမာ - အစိုးရအရာရှိတစ်ဦး၏ အလုပ်တာဝန်မှာ နိုင်ငံသားများအား လိုင်စင်လက်မှတ် ထုတ်ပေးရန်ဖြစ်သည် ဆိုပါစို့။ သို့သော် ထိုအရာရှိသည် အပိုစောင်းပိုက်ဆံ (လာဘ်ငွေ) ပေးမှသာ လိုင်စင် လက်မှတ် ထုတ်ပေးတတ်သည့် ပုံစံမျိုး ဖြစ်သည်။

အကျင့်ပျက်ခြစားမှုသည် ပြည်သူလူထုက အစိုးရတာဝန်ရှိသူများအပေါ် ယုံကြည်မှု ဆုံးဆိုဝါးဝါး ကျဆင်းစေနိုင်သောကြောင့် ဒီမိုကရေစီအတွက် များစွာ အန္တရာယ်ကြီးပေသည်။ အစိုးရအလုပ်ကို ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ပြည်သူအကျိုးကို ထမ်းရွက်ရန် တာဝန်ယူလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အစိုးရအရာရှိများသည် ပြည်သူအကျိုးကို မထမ်းရွက်ဘဲ ကိုယ်ကျိုးရှာနေသည်ဟု ပြည်သူအများက ထင်မြင်ယူဆသွားသည့်အခါ ပြည်သူတွေကိုယ်တိုင်လည်း တရားဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာ ကြတော့မည် မဟုတ်ပေ။ ထိုအခြေအနေမျိုးသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို အားပျော့ချညှံနဲ့စေပြီး ဒီမိုကရေစီအပေါ်လည်း ဆိုးကျိုးများစွာ သက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

အောက်ဖော်ပြပါ အခြေအနေများကို ဖတ်ရှု၍ ဖော်ပြချက်တစ်ခုချင်းစီအလိုက် အာဏာကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း ဖြစ်သလား။ သို့မဟုတ် မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်လားဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ပါ။ သင့် အဖြေများကို အကြောင်းပြချက် ပေးပါ။

- က။ ဒေသန္တရဆေးခန်းများသို့ ဆေးဝါးဖြန့်ဖြူးပေးရန် တာဝန်ရှိသည့် အစိုးရအရာရှိတစ်ဦးသည် သူ့အကျိုးအမြတ်ရစေရန် ဆေးတချို့ကို ရောင်းချခြင်း။
နမူနာအဖြေ - အာဏာအလွဲသုံးစားမှုဖြစ်ပြီး ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ သူမသည် ဆေးခန်းသို့ ဝပ်ပေးရမည့် ဆေးများကို ဖိုက်ဆပ်ဖြင့် ရောင်းချသောကြောင့် ဖြစ်သည်။
- ခ။ မိုးခေါင်ရေရှားမှု အချိန်ကြာမြင့်စွာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးနောက် အစိုးရက ရေကို တစ်ရက်လေးနာရီသာ သုံးစွဲကြရန် တားမြစ်ကန့်သတ်ခြင်း။
- ဂ။ ဒေသန္တရအစိုးရက အသက်မွေးအလုပ်အကိုင် သင်တန်းကျောင်းရှိ သင်တန်းသုံး အထောက်အကူ ပစ္စည်းများမှာ လုံခြုံစိတ်ချရမှု မရှိသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် သင်တန်းကျောင်းကို ပိတ်ပစ်ခဲ့သည်။
- ဃ။ ဒေသခံအစိုးရဝန်ထမ်းတစ်ဦးသည် ရုံးလုပ်ငန်း ပိုမို မြန်ဆန်စေရန်အတွက် လူအများထံမှ အပိုကြေး တောင်းခံသည်။
- င။ ဒေသခံ အစိုးရခေါင်းဆောင်တစ်ဦးသည် စီမံကိန်းကြီးတစ်ခုအတွက် ကန့်သတ်ချက်ကို ၎င်း၏မိတ်ဆွေ တစ်ဦးအား ချပေးလိုက်သည်။

ဂ။ ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် လူတိုင်းတန်းတူညီမျှရှိခြင်း

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုတွင် ပါဝင်သော အခြေခံမူတစ်ခုမှာ ဥပဒေမျက်မှောက်တွင် လူတိုင်း တန်းတူညီမျှ ရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုတန်းတူညီမျှမှု ဆိုသည်ကို နည်းလမ်း ၂ ခုဖြင့် တွေ့ရှိနိုင်သည်။

ပထမနည်းလမ်းမှာ လူတိုင်းလူတိုင်းသည် တူညီသော စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို လိုက်နာရမည် ဖြစ်သလို၊ ဥပဒေ ချိုးဖောက်သည့်အခါတွင်လည်း တူညီသော ပြစ်ဒဏ်ကို ကျခံ ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပဒေ ချိုးဖောက်သူသည် ဆင်းရဲသူ ဖြစ်စေ၊ ချမ်းသာသူဖြစ်စေ တူညီသော ပြစ်ဒဏ်ကို ကျခံရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ခိုးမှုအတွက် ထောင်ဒဏ်ပြစ်ဒဏ် ငါးနှစ်ဟု သတ်မှတ်ထားပါက၊ ယင်းပြစ်ဒဏ်မှာ နိုင်ငံသားအားလုံး အတွက် ဖြစ်ရမည်။

ဒုတိယနည်းလမ်းမှာ ဖြစ်စဉ်တိုင်းတွင် သတ်မှတ်စည်းမျဉ်း ဥပဒေအားလုံးကို လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်ပြီး မည်သည့် အဆင့်၊ မည်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကိုမျှ ကျော်လွှားခြင်း၊

လျစ်လျူရှုခြင်း မပြုအပ်ပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်တို့သည် ပို၍ အချိန်ကြာကောင်း ကြာနိုင်မည်၊ ပို၍ ရှုပ်ထွေးကောင်း ရှုပ်ထွေးနိုင်မည်၊ သို့သော် နိုင်ငံသားများအတွက် လျစ်လျူရှုခံရခြင်း၊ မတရားခံရခြင်း၊ ချိုးဖောက်ခံရခြင်းမျိုးများ မဖြစ်အောင် များစွာ လျော့ချပေးနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို “ကျင့်ထုံးနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခြင်း” ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ပုံစံကို အောက်ပါ နည်းလမ်းများဖြင့် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

- ၁။ ခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများကို ဥပဒေဖြင့် ကန့်သတ်ထားသည်။
- ၂။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှုသည် နိုင်ငံသားများအား ရာဇဝတ်မှုများ၊ အနိုင်ကျင့်မှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများမှ ကာကွယ်ပေးသည်။
- ၃။ မည်သည့် နိုင်ငံသားမှ အခြားသူများထက် အခွင့်အရေး ပိုမို ရရှိခြင်းနှင့် အခွင့်ထူးခံဖြစ်မှု မရှိစေရပေ။
- ၄။ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ မခွဲခြားဘဲ ဥပဒေသည် နိုင်ငံသား အားလုံးအပေါ် တန်းတူညီမျှစွာ သက်ရောက်သည်။
- ၅။ နိုင်ငံသားတစ်ဦး ဥပဒေ ချိုးဖောက်သောအခါတွင်လည်း သတ်မှတ်ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ အတိုင်းသာ စီရင်ရသည်။

အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ချိုးဖောက်ခြင်းများကို အထက်ပါ အခန်း (၂.၂.၂) တွင် ဖော်ပြခဲ့သော တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု နည်းလမ်း ၅ မျိုး (၁-၅) နှင့် တွဲစပ်ပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

- ၁။ အစိုးရဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ဆောင်မှုတိုင်းသည် ဥပဒေဖြင့် ထိန်းချုပ် ဆောင်ရွက်ထားသည်။
- ၂။ နိုင်ငံသားအားလုံးသည် ရာဇဝတ်မှု၊ အလွဲသုံးစားမှု၊ အကြမ်းဖက်မှုများမှ ကာကွယ်မှု ရရှိသည်။
- ၃။ နိုင်ငံသား အားလုံးသည် တူညီသော အခွင့်အရေးနှင့် အခွင့်ထူးများကို ရရှိခံစားနိုင်သည်။
- ၄။ နိုင်ငံသား အားလုံးသည် ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ခံပိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- ၅။ နိုင်ငံသား အားလုံးသည် ဥပဒေ ချိုးဖောက်ပါက တူညီသော စည်းမျဉ်း ဥပဒေများဖြင့် စီရင်ခံရမည်။

- က။ ကလေးငယ်တစ်ဦးကို ကားဖြင့် တိုက်ခဲ့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် သူဌေးတစ်ဦးသည် တရားသူကြီးများအား လာဘ်ထိုးခဲ့သောကြောင့် ပြစ်ဒဏ်လျော့ပေါ့၍ ချမှတ်ခံရသည်။
နမူနာအဖြေ - ၄ နှစ်သား အားလုံးသည် ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ခံပိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- ခ။ ဒေသအာဏာပိုင်များသည် လမ်းပေါ်တွင် အိပ်နေကြသော အိမ်ခြေမဲ့များအား အကြမ်းဖက်နည်းကို သုံး၍ ရှင်းလင်းဖယ်ရှားခဲ့သည်။
- ဂ။ အစိုးရဝန်ထမ်းများသည် အခြားနိုင်ငံသားများထက် နိုင်ငံကူးလက်မှတ် လျှောက်ရာတွင် ပို၍ လွယ်ကူသည်။
- ဃ။ ဥပဒေက ဖမ်းဆီးပြီး ၂၄ နာရီအတွင်း တရားရုံးတင် စစ်ဆေးရမည်ဟု ဆိုထားသော်လည်း အကျဉ်းသား တစ်ဦးကို ရုံးတင်စစ်ဆေးခြင်း မရှိဘဲ ချုပ်ထားသည်မှာ ၂ လ ကြာပြီ ဖြစ်သည်။
- င။ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် မိမိအပိုင် မဟုတ်သော မြေနုရှာပေါ်တွင် အိမ်တစ်လုံး ဆောက်လုပ်နေသည်။

လုပ်ငန်းများ

သရုပ်ဖော်ခြင်း - တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု

အောက်ပါစာပိုဒ်ကို ဖတ်၍ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း လုပ်ဆောင်ပါ။

ဆင်းရဲသားရပ်ကွက်တစ်ခုတွင် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှု ပြဿနာ ရှိနေသည်။ လူငယ်အတော်များများသည် မူးယစ်ဆေး စွဲနေကြပြီး မူးယစ်ဆေး ဝယ်ယူရန် ငွေလိုသောကြောင့် ခိုးယူလုယက်မှုများကိုပါ ပြုလုပ်လာကြသည်။

ထိုအချိန်က အဆိုပါ မြို့သည် အရေးကြီးပုဂ္ဂိုလ်များ တက်ရောက်မည့် ပွဲတော်ကြီးတစ်ခုကို ကျင်းပတော့မည့်ဆဲဆဲ ဖြစ်နေသည်။ မြို့တော်ဝန်က ရဲမှူးထံလာ၍ မူးယစ်ဆေးပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ညွှန်ကြားသည်။ အကယ်၍ မူးယစ်ဆေးနှင့် ရာဇဝတ်မှု ပြဿနာကို ပွဲတော်မတိုင်မီ မဖြေရှင်းနိုင်ပါက ရာထူးဖြုတ်ခံရမည်ဟု အထက်က အမိန့်ပေးထားကြောင်း ပြောသည်။

ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ဆင်းရဲသားရပ်ကွက်မှ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှုနှင့် ရာဇဝတ်မှု မှတ်တမ်းရှိဖူးသော လူငယ် အယောက် ၂၀ ကို ဖမ်းဆီးအချုပ်ချ ထားလိုက်သည်။ ရဲအားပိုက်ဆံ လာဘ်ထိုးသော မိသားစုများမှ လူငယ်အချို့ကိုမူ ပြန်လွှတ်ပေးလိုက်သည်။ သို့သော် လူငယ်တစ်ယောက်တွင် နှလုံးရောဂါ ရှိနေသည်။ ၎င်းလူငယ်သည် အကျဉ်းကျနေစဉ်မှာပင် သေဆုံးသွားသည်။ ထို့နောက်တွင် ရဲမှူးအား အဆိုပါ လူငယ် သေဆုံးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ တာဝန်ရှိကြောင်း တရားစွဲဆိုထားသည်။

- ၁။ အဖွဲ့များ ဖွဲ့၍ တရားခွင့်တွင် ရုံးတင်စစ်ဆေးသည့်ပုံစံ သရုပ်ဆောင်ပြပါ။ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ချင်းစီတွင် အောက်ပါ ဇာတ်ကောင်များ ပါဝင်ရမည်။
 - ရဲမှူးဘက်က လိုက်သော ရှေ့နေများအဖွဲ့က ရဲမှူးတွင် အပြစ်မရှိကြောင်း ရှင်းလင်း ထွက်ဆိုပါ။
 - ရဲမှူးကို စွပ်စွဲ ပြစ်တင်မည့် ရှေ့နေ အဖွဲ့က ရဲမှူးတွင် အပြစ်ရှိကြောင်း ရှင်းလင်း ထွက်ဆိုပါ။
 - တရားသူကြီးများအဖွဲ့က နှစ်ဖက်ထွက်ဆိုချက်များကို နားထောင်၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးပါ။
- ၂။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် အမှုလိုက်ရှေ့နေများက အမှုကို ထွက်ဆိုပါ။ တရားသူကြီးများက နားထောင်ပြီးနောက် ရဲမှူးတွင် အပြစ်ရှိကြောင်း သို့မဟုတ် မရှိကြောင်း ထွက်ဆိုပါ။
- ၃။ တရားသူကြီးများက ၎င်းတို့၏ အမြင်သဘောထားကို ကျန်သော သင်တန်းသူ / သင်တန်းသားများသို့ တင်ပြ ဆွေးနွေးပါ။
- ၄။ တစ်တန်းလုံးအနေနှင့် ရဲမှူးအား မည်သို့ စီရင်ချက် ချသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

မြန်မာ့ရေးရာ

ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော ပြည်သူအများစုသည် တရားဥပဒေစနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ စိန်ခေါ်မှုများစွာ ကြုံတွေ့နေရသည်။ ပြည်သူအများစုသည် ဥပဒေနှင့် တရားရေးစနစ်တို့အကြောင်း သိနားလည်မှု ကောင်းစွာ မရှိကြချေ။ အများစုသည် မိမိအတွက် အမှုလိုက်ပေးရန် ရှေ့နေ သို့မဟုတ် ဥပဒေအကြံပေးများ ငှားရမ်းဖို့ပင် ငွေကြေး မတတ်နိုင်ကြပေ။

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံသဘောတရားအရ ရာဇဝတ်မှု တစ်ခုခုဖြင့် စွပ်စွဲခံရသော မည်သူမဆို မိမိအတွက် ကိုယ်စားပြု ပြောဆိုပေးနိုင်ရန် ကျွမ်းကျင်သော ရှေ့နေများ ငှားရမ်းခွင့် ရှိသည်။ သို့သော် ကာယကံရှင် ကိုယ်တိုင်က ငွေကြေး မတတ်နိုင်ပါက မည်သို့မျှ ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

အဆိုပါ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန် မြန်မာဥပဒေအထောက်အကူပြုကွန်ရက် (Myanmar Legal Aid Network) သည် မြန်မာနိုင်ငံ တစ်လွှားတွင် ဥပဒေအထောက်အကူပြု စင်တာများ ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ပေးလျက် ရှိသည်။ ရန်ကုန်တရားမျှတရေးစင်တာ (Yangon Justice Center) သည် အဆိုပါ စင်တာများထဲမှတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တရားမျှတရေးစင်တာ YJC သည် နိုင်ငံသားများအား ဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာများနှင့် အကြံဉာဏ်များ ပေးနိုင်သော ရပ်ရွာအခြေပြုဥပဒေအထောက်အကူပြု စေတနာ့ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပို့ချပေးလျက် ရှိသည်။ ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူများ ဆိုသည်မှာ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ရှေ့နေများ မဟုတ်သည့်တိုင် ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူများပေးနိုင်ရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားခြင်း ခံထားရသောသူများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် အောက်ပါ လုပ်ငန်းများကို လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ကြသည်။

- ပြည်သူလူထု၏ ဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာများ တိုးတက်မြှင့်တင်ပေးလာစေရန် ပညာပေးခြင်း။
- ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာ စွပ်စွဲခံရသည့်အခါ၌လည်း ဥပဒေဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ရွေးချယ်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို အကြံဉာဏ်များ ပေးခြင်း။
- ပြည်သူလူထုအား အာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကူညီပေးခြင်း။
- ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းပေးခြင်း။
- အကြံပြု တင်ပြခြင်း။
- ဥပဒေရေးရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသန ပြုလုပ်ခြင်း။

၁။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော ပြည်သူများသည် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ စနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့သော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသနည်း။

၂။ ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူဟူသည် အဘယ်နည်း။

၃။ ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူများသည် မည်သည့် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ကြသနည်း။

၄။ ရန်ကုန်တရားမျှတရေးစင်တာသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို မည်ကဲ့သို့ တိုးတက်စေပါသနည်း။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမှာ အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးပါသနည်း။

၂။ ပြည်သူလူထုအား ဥပဒေကို လိုက်နာစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် မည်သို့သော စိန်ခေါ်မှုများကို တွေ့ရသနည်း။

၃။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု မည်မျှ အားကောင်းပါသနည်း။

၄။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု တိုးတက်လာစေရန် မည်သည့်အရာတွေကို လုပ်ဆောင်နိုင်မည်နည်း။

ဆွေးနွေးချက်

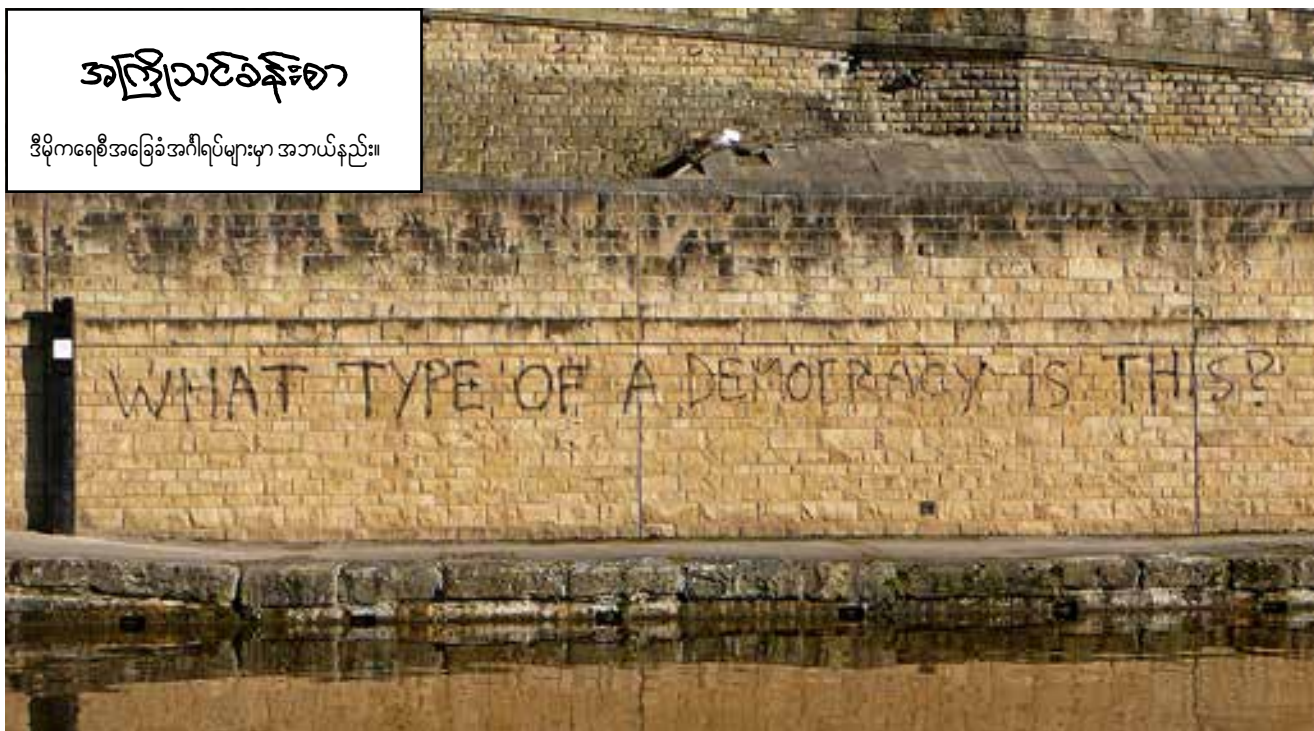
ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်

- ၁။ တရားဥပဒေကို သင် အမြဲတမ်း လိုက်နာပါသလား။
- ၂။ သင်သည် တရားဥပဒေကို အဘယ်ကြောင့် လိုက်နာရသနည်း သို့မဟုတ် အဘယ်ကြောင့် မလိုက်နာရသနည်း။
- ၃။ သင်ကိုယ်တိုင် တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု ကင်းမဲ့ခြင်း၏ သားကောင် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော အဖြစ်အပျက် တစ်ခုကို ပြန်စဉ်းစားကြည့်ပါ။ သင်မည်သို့ ခံစားခဲ့ရပါသနည်း။

၂.၂.၃ ဒီမိုကရေစီ လက်တွေ့သက်ဝင် လည်ပတ်ရမည့် အင်္ဂါရပ်များ

အကြိုသင်ခန်းစာ

ဒီမိုကရေစီအခြေခံအင်္ဂါရပ်များမှာ အဘယ်နည်း။

ဒီမိုကရေစီကို အရိုးရှင်းဆုံး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရလျှင် “ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်” ဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားပြု ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အုပ်ချုပ်သူ (ကိုယ်စားလှယ်များ) များကို ပြည်သူလူထုက ရွေးကောက်ပွဲများမှ တစ်ဆင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။

သို့သော် ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီသည် အောက်ပါ အခြေခံအင်္ဂါရပ် ၇ မျိုးနှင့် ပြည့်စုံနေမှသာ သက်ဝင် လည်ပတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

- ၁။ **တန်းတူညီမျှမှု** - နိုင်ငံသားအားလုံးတွင် မဲပေးခွင့်နှင့် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံခွင့်တို့ တန်းတူညီမျှစွာ ရှိနေမှသာ ဒီမိုကရေစီ သက်ဝင်လည်ပတ်မည် ဖြစ်သည်။
- ၂။ **လွတ်လပ်၍ မျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများ** - ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်သူများ၏ ကိုယ်စား ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရန် ပြည်သူလူထု၏ လိုလားထောက်ခံမှုကို ရရှိနေရမည် ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်မျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများ ရှိနေခြင်းသည် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်များအား ရွေးချယ်နိုင်သော သို့မဟုတ် ဖယ်ရှားနိုင်သော စနစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးပေးရာ ရောက်ပါသည်။

- ၃။ **တာဝန်ခံမှု** - အစိုးရတစ်ရပ်သည် ပြည်သူလူထု၏ လိုလားထောက်ခံမှု မရှိတော့ဘူးဆိုလျှင် ရွေးကောက်ပွဲများမှတစ်ဆင့် ထိုအစိုးရကို ဖြုတ်ချနိုင်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်သည် ပုံမှန် ရွေးကောက်ပွဲများမှတစ်ဆင့် အစိုးရများက ပြည်သူလူထုအပေါ် တာဝန်ခံမှုရှိအောင် ထိန်းကျောင်း ပေးထားပါသည်။
- ၄။ **ပွင့်လင်းမြင်သာမှု** - ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံသားများသည် မိမိနိုင်ငံတွင်း ဖြစ်ပျက်နေသော ဖြစ်စဉ်များကို သိရှိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။ ကောင်းမွန်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပေါ်ထွက်နိုင် စေရန်အတွက် နိုင်ငံသားများသည် အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို နားလည် သိရှိထားရန် လိုအပ်သည်။ သတင်းမီဒီယာနှင့် ပြည်သူလူထုသည် မည်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကို မည်သူတို့က မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ချမှတ်ကြသည် ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်သော သတင်း အချက်အလက်များကို ရယူသိရှိနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။
- ၅။ **ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု** - ဒီမိုကရေစီတွင် နိုင်ငံသားအားလုံးသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ပြုကြရန် အခွင့်အရေးလည်း ရှိသလို တာဝန်လည်း ရှိကြပါသည်။ နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဟု ဆိုရာတွင် မဲပေးခြင်း၊ မိမိတို့၏ အမြင်သဘောထားများကို ထုတ်ဖော်ခြင်း၊ မိမိတို့အား အကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိလာမည့် အရေးကိစ္စများကို သိရှိထားခြင်း၊ ဝင်ရောက် ဆွေးနွေးငြင်းခုံကြခြင်း၊ အစည်းအဝေးပွဲများသို့ တက်ရောက်ခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်ပေသည်။ နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုသည် အစိုးရအား တာဝန်ခံမှုရှိအောင် အထောက်အကူပြုသည်။
- ၆။ **နားလည်သည့်ခံမှုနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု** - ဒီမိုကရေစီသည် နိုင်ငံသားအားလုံး သဘောတူညီနိုင်မည့် အဖြေကို အတူတကွ ဝိုင်းဝန်းရှာဖွေစေသောနည်းဖြင့် မတူကွဲပြားမှုများကို စီမံခန့်ခွဲပေးထားသည်။ မိမိနှင့် သဘောထား မတိုက်ဆိုင်သော အမြင်များ၊ အယူအဆများကို နားလည်သည့်ခံမှု ရှိခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီ၏ အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။
- ၇။ **တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု** - လူတိုင်းဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်ပြီး ချိုးဖောက်ပါကလည်း ချိုးဖောက်သည့်အတိုင်း တန်းတူပြစ်ဒဏ်ခံရခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဥပဒေသည် နိုင်ငံသား အားလုံးအပေါ်တွင် တန်းတူညီမျှစွာ သက်ရောက်ပြီး ဥစ္စာဓနချမ်းသာခြင်း၊ ဩဇာအာဏာ ကြီးမားခြင်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ခြွင်းချက်ပြုခွင့်လည်း မရှိပေ။ ဒီမိုကရေစီတွင် ဥပဒေများသည် တန်းတူညီမျှစွာ၊ တရားမျှတစွာ၊ ရှေ့နောက်ညီညွတ်စွာ အသက်ဝင်နေဖို့ လိုပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

ဘေးတစ်ဖက်တွင် ဖော်ပြထားသော အခြေအနေများကို ကြည့်၍ ချိုးဖောက်ခံရသော ဒီမိုကရေစီအခြေခံ အင်္ဂါရပ်များနှင့် တွဲစပ်ပါ။ အကြောင်းအရာတစ်ခုစီအတွက် အင်္ဂါရပ်သည် တစ်မျိုးထက်မက ရှိနိုင်ပါသည်။

- က။ အာဏာရနိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုသည် အကြမ်းဖက် ခြိမ်းခြောက်နည်းကိုသုံး၍ လူအများအား ၎င်းတို့ ပါတီကို မဲပေးရန် အကျပ်ကိုင်သည်။
နမူနာအဖြေ - ဗွတ်ဗတ်ချွန်၊ ဟာသော ခွေးလောကဗွဲ့များ၊ ဘုရားလုပ်ဒေစိုးဒိုးမှု။
- ခ။ ဝန်ကြီးတစ်ဦးသည် အစိုးရဌေးများကို ခိုးယူ၍ နိုင်ငံခြားဘဏ်သို့ ပို့ထားသည်။ ယင်းကိစ္စကို မည်သူမျှ မသိကြပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါ ဝန်ကြီးဌာနသည် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ကို မထုတ်ပြန်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။
- ဂ။ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုအား ထောက်ခံသူများသည် ၎င်းတို့ သဘောမတူသော အစိုးရဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကြမ်းဖက်နည်းသုံး၍ ဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြကြသည်။
- ဃ။ ရဲတပ်ဖွဲ့အတွင်း ဖြစ်ပွားသော လာဘ်စားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းရေးသားခြင်း မပြုရန် မီဒီယာများကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသည်။
- င။ အစိုးရအရာရှိတစ်ဦးသည် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများကို အလွဲသုံးစား ပြုခဲ့သော်လည်း အပြစ်ပေး အရေးယူခြင်း မခံရပေ။ အကြောင်းမှာ အဆိုပါ အရာရှိသည် ပါလီမန် အမတ်တစ်ဦးနှင့် ညီအစ်ကိုတော်စပ် နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။
- စ။ အစိုးရကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမများသည် ချမ်းသာသော ကျောင်းသားများကို အခကြေးငွေယူ၍ ကျူရှင်သင်ရန် လက်ခံထားခြင်းကြောင့် ကျောင်းရှိ ပုံမှန်စာသင်ချိန်များကို ပျက်ကွက်နေသည်။
- ဆ။ မြို့တစ်မြို့တွင် ကျူးကျော်မှုများ နေထိုင်သော နယ်မြေတစ်ခုရှိသည်။ ၎င်းနယ်မြေရှိ နေထိုင်သူများသည် မဲစာရင်းမှတ်ပုံတင်ရာတွင် နေရပ်လိပ်စာ မဖြည့်နိုင်ခြင်းကြောင့် မဲပေးခွင့် မရကြပေ။
- ဇ။ ပြစ်မှုချင်း အတူတူပင် ဖြစ်သော်လည်း ဩဇာအာဏာ ကြီးမားသောသူသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူထက် ပြစ်ဒဏ် လျော့ပေါ့၍ ချမှတ်ခံရသည်။
- ဈ။ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင် မတော်တဆမှုတစ်ခုကြောင့် လူများစွာ သေဆုံးသွားခဲ့ရာ၊ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ တာဝန်ရှိသောသူများကို စုံစမ်းစစ်ဆေး ဖော်ထုတ်ရန် ဒေသန္တရအစိုးရက ငြင်းဆန်နေသည်။
- ည။ ဝေးလံခေါင်သီသော ဒေသများမှ ပြည်သူအများစုသည် မဲကို မည်သည့်နေရာတွင် မည်သို့ ပေးရမည်ကို မသိကြပေ။
- ဋ။ အာဏာရပါတီသည် ၎င်းတို့ရုံးခိုမဲ့သွားသော ရွေးကောက်ပွဲ၏ ရလဒ်ကို လက်မခံဘဲ ငြင်းဆန်နေကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ အနိုင်ရသွားသော ပါတီသည် တိုင်းပြည်အတွက် မကောင်းနိုင်ကြောင်းနှင့် ၎်နှစ်အတွင်း နောက်တစ်ကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲ ပြန်ကျင်းပပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုနေကြသည်။
- ဌ။ ဆည်အသစ်တစ်ခု ဆောက်လုပ်မှုကို ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြကြသော ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများအား ရဲတပ်ဖွဲ့က အင်အားသုံး၍ တားမြစ်သည်။
- ဍ။ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ နိုင်ငံရေးပါတီတည်ထောင်ခြင်းကို အစိုးရက တရားမဝင်ဟု ပြဌာန်းသည်။
- ဎ။ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများနှင့် အမျိုးသမီးများသည် ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုခွင့် မရကြပေ။

ဘရာဇီး - ပြည်သူ့ပါဝင်မှုအခြေပြု ဘဏ္ဍာငွေ သုံးစွဲမှု

ပေါ်တိုအယ်လာဂရီ (Porto Alegre) သည် ဘရာဇီးနိုင်ငံရှိ မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ မြို့သည် ပြည်သူ့ပါဝင်မှုအခြေပြု ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း စနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ နာမည်ကြီးသော မြို့ဖြစ်ပြီး ထိုစနစ်ကို ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၄ ခုနှစ်အထိ ကျင့်သုံးခဲ့ဖူးသည်။ လူထုပါဝင်မှုအခြေပြု ဘဏ္ဍာငွေ ရေးဆွဲခြင်း စနစ်အရ ဒေသခံနိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့ မြို့တွင် အစိုးရက ငွေကြေးအသုံးစရိတ်ကို မည်သို့ သုံးစွဲရမည် ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ရှိသည်။ အဆိုပါ စနစ်ကို ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မြို့ပေါင်း ၁၅၀၀ တွင် ကျင့်သုံးနေကြပြီ ဖြစ်သည်။

ပေါ်တိုအယ်လာဂရီမြို့တွင် ကျင့်သုံးသော စနစ်အရ မြို့တော်နယ်မြေအတွင်းရှိ မြို့နယ် ၁၆ ခု တို့သည် တစ်မြို့နယ်ချင်းစီအလိုက် နှစ်စဉ် မြို့နယ်စည်းဝေးပွဲ နှစ်ကြိမ် ကျင်းပကြ ရသည်။ ပထမဆုံး စည်းဝေးပွဲသည် အလွန် ကြီးကျယ်လေ့ရှိသည်။ တချို့ မြို့နယ်များတွင် လူဦးရေ ၁၀၀၀ ကျော် တက်ရောက်ကြသည်။ အဆိုပါ အစည်းဝေးပွဲများတွင် မြို့နယ် လူထုက ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်၍ အဆိုပါ ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့ မြို့နယ်၏ ဘဏ္ဍာငွေကို ဆွေးနွေးကြရသည်။

အဆိုပါ အစည်းဝေးပွဲနောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းကိုယ်စားလှယ်များသည် မြို့နယ်တွင်းရှိ လူထု အချို့နှင့်အတူ အစည်းအဝေးငယ်လေးများ မြောက်များစွာ ကျင်းပကြပြီး မြို့ခံလူထု၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အလိုဆန္ဒများကို ဆွေးနွေး၍ နောက်နှစ်မြို့နယ် ဘတ်ဂျက်အတွက် အကြံပြုချက်များ ပေးကြရသည်။

နောက်သုံးလကြာသောအခါ မြို့နယ်အလိုက် ဒုတိယအကြိမ် လူထုစည်းဝေးပွဲကြီးကို ကျင်းပကြရသည်။ ဒုတိယအကြိမ် အစည်းဝေးပွဲကြီးတွင် မြို့နယ်လူထုသည် ကိုယ်စားလှယ် များ စုဆောင်းတင်ပြလာသော အကြံပြုချက်များစွာထဲမှ အကောင်းဆုံးကို ရွေးချယ်ကြရ သည်။ မြို့နယ်လူထုသည် ၎င်းတို့ မြို့နယ်အတွက် မြို့နယ်စည်းဝေးပွဲကြီး (စည်ပင်သာယာ ကောင်စီဝင်) များကိုလည်း မဲပေး ရွေးချယ်ကြရသည်။

ထို့နောက် စည်ပင်သာယာကောင်စီသည် မြို့နယ်လူထု၏ အကြံပြုချက်များကို အခြေခံ၍ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲ ပြုစုကာ မြို့တော်အစိုးရထံသို့ ပေးပို့ရလေသည်။ မြို့တော်အစိုးရသည် ဘတ်ဂျက်ကို ချက်ချင်းလည်း အတည်ပြုပေးနိုင်သလို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် စည်ပင်သာယာကောင်စီထံသို့လည်း ပြန်လည်ပေးပို့ နိုင်လေသည်။ သို့သော် စည်ပင်သာယာကောင်စီ၏ ၆၆ ရာခိုင်နှုန်းကျော်က ဘတ်ဂျက်ကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှု မပြုဘဲ လက်ခံကြောင်း မဲပေးအတည်ပြုလျှင် မြို့တော်အစိုးရသည် ထိုအတိုင်းသာ လက်ခံပေးရသည်။

အဆိုပါ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲမှု ဖြစ်စဉ်တွင် နှစ်စဉ် လူပေါင်း ၂၀၀၀၀ ခန့် ပါဝင် ဆုံးဖြတ်ကြ ရသည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင် အမျိုးသမီးများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၊ ပညာမတတ်သူများ စသည့် အပယ်ခံ လူမှုအုပ်စုများလည်း ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မှု ဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ခွင့် ရကြသည်။ အဆိုပါ စနစ်သည် ဘတ်ဂျက်ငွေများကို လူချမ်းသာများ အတွက်သာ သုံးစွဲခြင်းမျိုး မဖြစ်စေရအောင် ထိန်းကျောင်း ပေးနိုင်သည်။

၁၉၉၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၄ ခုနှစ် အထိ ကျင့်သုံးခဲ့သော အဆိုပါ စနစ်သည် အောက်ပါ ရလဒ်များ ကို ပေါ်ထွက်လာစေခဲ့သည်။

- ဘတ်စ်ကားများသည် ဆင်းရဲသား နယ်မြေများထဲအထိ ပြေးဆွဲလာခြင်း။
- ရေပေးဝေရေးစနစ်ကို ရရှိသော မြို့နယ်လူထုအရေအတွက်မှာ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၉၈ ရာခိုင်နှုန်း အထိ ရှိလာခြင်း။
- ဒေသန္တရအစိုးရ စာသင်ကျောင်းများ အရေအတွက် ၃ ဆ တိုးလာခြင်း။

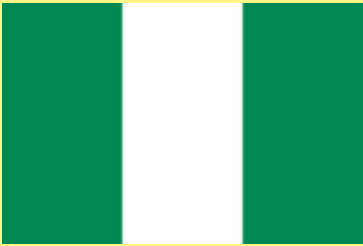
ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ လူထုပါဝင်မှုအခြေပြုဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်ကို အစဉ်လိုက် ပြန်စိစစ်ပါ။
- ၂။ လူထုစည်းဝေးပွဲကြီးတစ်ခု ကျင်းပ၍ အကောင်းဆုံး အကြံပြုချက်များကို ရွေးချယ်ပြီး မြို့နယ်စည်းဝေးပွဲကြီးကို ရွေးချယ်တင်မြှောက် ကြသည်။
- ၃။ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မြို့နယ် လူထုကြား အစည်းအဝေးငယ်လေး များ မြှောက်များစွာ ပြုလုပ်၍ အကြံပြုချက်များကို စုဆောင်း မှတ်တမ်းတင်သည်။
- ၄။ မြို့နယ်စည်းဝေးပွဲကြီး အကောင်းဆုံး အကြံပြုချက်များကို အခြေခံ၍ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲ ပြုစု သည်။
- ၅။ မြို့နယ်အလိုက် လူထုစည်းဝေးပွဲကြီး များ ကျင်းပ၍ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်ကြသည်။
- ၆။ ပေါ်တိုအယ်လာဂရီ၏ ပြည်သူ့ပါဝင်မှု အခြေပြု ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း စနစ်မှ မည်သည့် ရလဒ်များ ပေါ်ထွက်လာစေခဲ့ သနည်း။
- ၇။ ယခု ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်တွင် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံအင်္ဂါရပ် ၇ မျိုး ထဲမှ မည်သည့် အင်္ဂါရပ်များကို တွေ့ရှိရသနည်း။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ သမ္မတအိုဘာစန်ဟိုသည် ၎င်း၏ သမ္မတသက်တမ်း ထပ်တိုးရန်အတွက် မည်သည့် အကြောင်းပြချက်များ ပေးသနည်း။
- ၂။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် လှုပ်ရှားမှုသည် မည်သည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသနည်း။
- ၃။ ယခု ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်တွင် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံအင်္ဂါရပ် ၇ မျိုး ထဲမှ မည်သည့် အင်္ဂါရပ်များကို တွေ့ရှိရသနည်း။

နိုင်ဂျီးရီးယား - ၂၀၀၇ ခုနှစ် လှုပ်ရှားမှု

နိုင်ဂျီးရီးယား ဥပဒေအရ လူတစ်ယောက်သည် သမ္မတသက်တမ်းကို အများဆုံး နှစ်ကြိမ်သာ (တစ်ကြိမ်လျှင် ၄ နှစ်) ထမ်းဆောင်ခွင့် ရှိသည်။ သို့သော် သမ္မတ အိုလူစီဂန်အိုဘာစန်ဟို (Olusegun Obasanjo) သည် တတိယသက်တမ်းဖြင့် အာဏာဆက်လက် ဆွဲကိုင်ထားရန် အားသန်နေသည်။ နောက်ထပ် ၄ နှစ် အာဏာ ဆက်ယူထားနိုင်ဖို့အတွက် ဥပဒေပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ရန် အစီအစဉ်များ ချမှတ်လာသည်။

လတ်တလော၌ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် လူမျိုးစုပဋိပက္ခများက နိုင်ဂျီးရီးယားတွင် ပြင်းထန်လျက် ရှိနေသည်။ သမ္မတအပြောင်းအလဲ အရမ်းမြန်ဆန်သွားပါက တိုင်းပြည် ဆင်းရဲမွဲတေသွားပြီး မငြိမ်မသက်တွေ ဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု သမ္မတအိုဘာစန်ဟိုက ဆိုပါသည်။ နိုင်ငံသားတွေ အနေဖြင့်လည်း ခိုင်မာတဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုကို ဆက်လက် လိုအပ်ပါသည်ဟု ပြောကြားသည်။

အိုဘာစန်ဟိုသည် ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအတွက် အစိုးရထောက်ခံမှု ရရှိဖို့လည်း လိုအပ်သောကြောင့် သူ၏ နီးစပ်ရာ မိတ်ဆွေများအား အာဏာရှိသော ရာထူးနေရာများတွင် ဆွဲယူ ခန့်အပ်ထားသည်။ သူ၏ ဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကိစ္စအား ထောက်ခံပေးရန်အတွက်လည်း လူတွေကို ငွေကြေးနှင့် အခြားမက်လုံးများစွာပေး၍ စည်းရုံးခဲ့သည်ဟု လူများစုက ဆိုပါသည်။

အဆိုပါ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ကိုယ်စားလှယ်အများစုသည် သမ္မတအား စိန်ခေါ် ဆန့်ကျင်ရန် ကြောက်ရွံ့သွားကြသည်။ သမ္မတအိုဘာစန်ဟိုအား ထောက်ခံသူများသည် အာဏာရ ရာထူးနေရာများစွာတွင် ရှိနေသောကြောင့် ဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ကိစ္စအား ဆန့်ကျင်ရန် မဖြစ်နိုင်ဟု ကိုယ်စားလှယ်အများစုက နားလည်ထားကြသည်။

သို့သော် ကိုယ်စားလှယ်အချို့ကတော့ ပြင်ဆင်ရေးကိစ္စအား ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်သူအခြေပြုအဖွဲ့များ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအား ဆန့်ကျင် ကန့်ကွက်ခဲ့ ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ကန့်ကွက်ရေး လှုပ်ရှားမှုသည် လမ်းပေါ်မှ ကလေးငယ်များနှင့် အခြားအပယ်ခံ လူမှုအုပ်စုများ အပါအဝင် ပြည်သူများစွာ၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံသားအားလုံးသည် ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးစီမံကိန်းအား ကန့်ကွက် ဆန့်ကျင်ရန် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ဖိအားပေးခဲ့ကြသည်။

အကျိုးဆက်အနေဖြင့် နိုင်ဂျီးရီးယားပါလီမန်သည် ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကိစ္စအား ကန့်ကွက်ခဲ့ လေသည်။ နိုင်ဂျီးရီးယား အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့သည် သမ္မတအိုဘာစန်ဟိုကို ထောက်ခံသူများအား ပေးခဲ့သော ငွေကြေးများနှင့် အခြားမက်လုံးများ ကိစ္စကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု များ စတင် ပြုလုပ်လာတော့သည်။

၂၀၀၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြီးနောက်တွင် အိုဘာစန်ဟိုလည်း သမ္မတ နေရာမှ ဆင်းပေးလိုက် ရတော့သည်။

အိန္ဒိယဒေသန္တရအစိုးရ

ကျေးရွာတစ်ရွာ (သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုတစ်စု) လျှင် ဂရန်ပန်ချာယတ် (The Gram Panchayat) ဟု ခေါ်သော ကျေးရွာကောင်စီနှင့် ဂရန်မာဆာဘာ (Grama Sabha) ဟု ခေါ်သော ကျေးရွာလူထုညီလာခံဟူ၍ အဓိက အရေးပါသည့် အဖွဲ့ကြီးနှစ်ခု ရှိသည်။

ဂရန်မာဆာဘာ (Grama Sabha) ခေါ် ကျေးရွာလူထု ညီလာခံ

ဂရန်မာဆာဘာသည် ကျေးရွာရှိ မဲပေးခွင့်ရှိသူအားလုံး လာရောက်စုဝေး၊ ဆွေးနွေး၍ ကျေးရွာ အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာနေရာ ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာရှိ အသက် ၁၈ နှစ်နှင့် အထက် မဲပေးခွင့်ရှိသူ အားလုံးသည် ဂရန်မာဆာဘာခေါ် ကျေးရွာလူထုညီလာခံ အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြ သည်။ ကျေးရွာလူထု ညီလာခံသည် တစ်နှစ်လျှင် ၄ ကြိမ် ခေါ်ယူ၍ ဂရန်ပန်ချာယတ်ခေါ် ကျေးရွာကောင်စီကို ရွေးကောက် တင်မြှောက်ပေးရသည်။

ဂရန်ပန်ချာယတ် (The Gram Panchayat) ခေါ် ကျေးရွာကောင်စီ

ဂရန်ပန်ချာယတ်ခေါ် ကျေးရွာကောင်စီသည် ကျေးရွာစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူမှုရေးတရားမျှတမှု ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ကျေးရွာကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင် ၇ ဦးမှ ၁၇ ဦး အထိ ရှိပြီး အဖွဲ့ဝင် သုံးပုံတစ်ပုံသည် အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ရမည် (မကြာမီ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးမြှင့်ရန် အစီအစဉ်ရှိသည်) ဟု ပြဌာန်းထားသည်။ ကောင်စီတွင် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ ပါဝင်မှုရှိစေရန် ပြဌာန်းထားသော စည်းမျဉ်းများလည်း ရှိပါသည်။

ကျေးရွာလူထုညီလာခံနှင့် ကျေးရွာကောင်စီတို့၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ

ကျေးရွာကောင်စီသည် သောက်သုံးရေ အရင်းအမြစ်များ၊ လမ်းများ၊ စာသင်ကျောင်းများနှင့် အခြားသော အများပြည်သူသုံး အဆောက်အအုံများ (စာကြည့်တိုက်များ၊ ကစားကွင်းများ၊ လမ်းမီးများ စသည်တို့) ကို ဆောက်လုပ်ရန်၊ ပြုပြင်မွမ်းမံရန်နှင့် လိုအပ်သော ကျေးရွာအခွန်များ ကောက်ခံရန်တို့အတွက် တာဝန်ရှိသည်။

ကျေးရွာကောင်စီသည် ၎င်း၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အားလုံးအတွက် ကျေးရွာလူထုညီလာခံသို့ တာဝန်ခံရသည်။ ကျေးရွာညီလာခံသည် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ စီမံကိန်း ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်နိုင်သည်။ ကျေးရွာကောင်စီက ငွေကြေးအသုံးစရိတ်များကို တာဝန်ယူမှုရှိရှိ သုံးစွဲစေရန် အတွက်လည်း ကျေးရွာညီလာခံက ထိန်းကျောင်းပေးသည်။ ကျေးရွာအဆင့် ကောင်စီများ အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို မှန်မှန်ကန်ကန် လုပ်ဆောင်စေရန်နှင့် ပေးထားသော ကတိကဝတ်များ တည်စေရန်အတွက်လည်း ကျေးရွာ ညီလာခံများက ထိန်းကျောင်းပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်

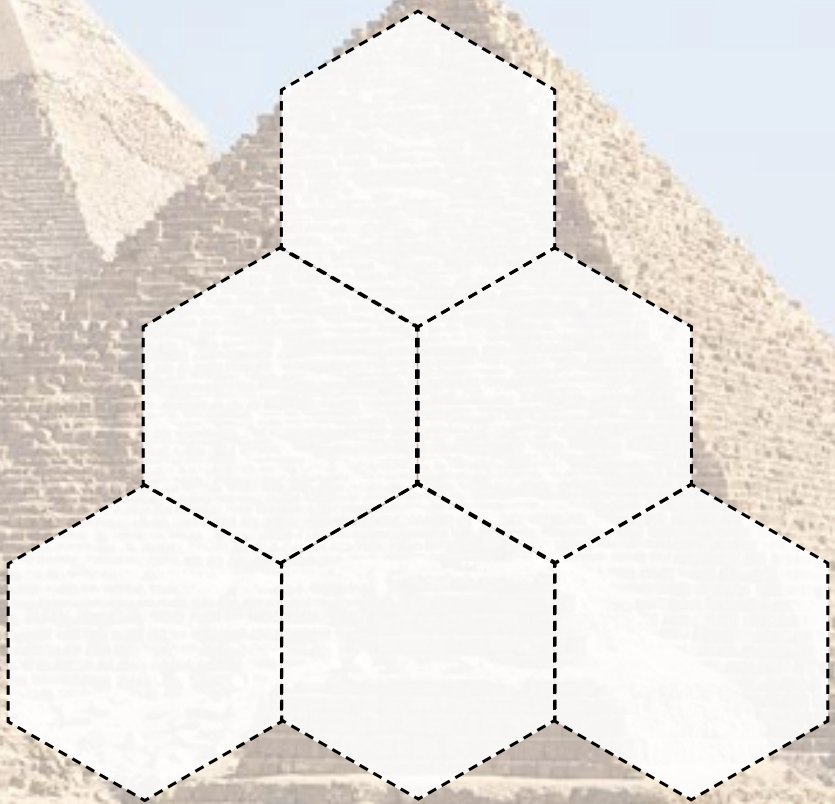
လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ဂရန်ပန်ချာယတ် (ကျေးရွာကောင်စီ) ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ၎င်း အဖွဲ့ဝင်များကို မည်သို့ ရွေးချယ်သနည်း။
- ၂။ ဂရန်မာဆာဘာ (ကျေးရွာညီလာခံ) ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ၎င်း၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ကို ဖော်ပြပါ။
- ၃။ ယခု ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်တွင် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံအင်္ဂါရပ် ၇ မျိုး ထဲမှ မည်သည့် အင်္ဂါရပ်များကို တွေ့ရှိရသနည်း။

လုပ်ငန်းများ

စံတန်ဖိုးပြပိရမစ်

- ၁။ နှစ်ယောက်တစ်တွဲ အဖွဲ့များ ဖွဲ့၍ ဒီမိုကရေစီ အခြေခံအင်္ဂါရပ်များဖြစ်သော (တန်းတူညီမျှမှု၊ လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှု၊ ရွေးကောက်ပွဲများ၊ တာဝန်ခံမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၊ နားလည်သည့်ခံမှုနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု) တို့ကို စံတန်ဖိုးပြပိရမစ်တွင် အရေးပါမှု အစဉ်အလိုက် စီပြပါ။
- ၂။ နောက်တစ်တွဲနှင့် ထပ်ပေါင်း၍ အဖွဲ့လိုက်အားလုံး သဘောတူသော စံတန်ဖိုးပြပိရမစ်တစ်ခု တည်ဆောက်ပါ။
- ၃။ နောက်တစ်ဖွဲ့နှင့် ထပ်မံ ပူးပေါင်း၍ စံတန်ဖိုးပြပိရမစ်တစ်ခု တည်ဆောက်ပါ။ ဤနည်းဖြင့် တစ်တန်းလုံးတွင် တစ်ဖွဲ့တည်းရှိတော့သည်အထိ နောက်ထပ် အဖွဲ့များနှင့် ဆက်လက် ပူးပေါင်း၍ ပိရမစ်များ ဆက်လက် တည်ဆောက်ပါ။ နောက်ဆုံးတွင် တစ်တန်းလုံး သဘောတူသော စံတန်ဖိုးပြပိရမစ်တစ်ခု တည်ဆောက်ပါ။
- ၄။ အောက်ပါတို့ကို ဆွေးနွေးပါ။
 - က။ တစ်တန်းလုံး သဘောတူ ရေးဆွဲသော ပိရမစ်အရ သင်၏ အတန်းတွင်မည်သို့သော စံတန်ဖိုးများ ထားရှိသည်ကို တွေ့ရသနည်း။
 - ခ။ ယခု လေ့ကျင့်ခန်း ပြုလုပ်ရာ၌ သင်တွင် မည်သို့သော အခက်ခဲများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသနည်း။
 - ဂ။ ၎င်းတို့ကို သင် မည်သို့ ကျော်လွှားခဲ့ပါသနည်း။

ဆွေးနွေးချက်

- ၁။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့စည်းတွင် မည်မျှ ဒီမိုကရေစီဆန်သနည်း။
- ၂။ သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းအား ယခုထက်ပို၍ ဒီမိုကရေစီဆန်လာစေရန် မည်သို့ လုပ်ဆောင်နိုင်မည်နည်း။

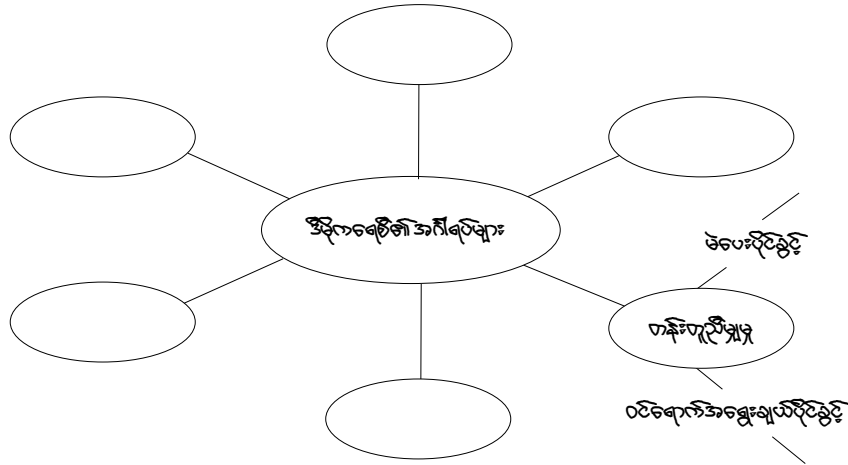
ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်

အထက်ပါ ဖော်ပြခဲ့သော ဒီမိုကရေစီ၏ အင်္ဂါရပ်များထဲမှ မည်သည့် အချက်သည် အရေးအပါဆုံးဟု သင် ထင်မြင်ပါသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

အပိုင်း ၈ ပြန်လည် ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

အပိုင်း ၁ စိတ်ကူးမြေပုံ

အပိုင်း ၁ တွင် သင် လေ့လာ မှတ်သားခဲ့သမျှ အရေးပါသော သဘောတရားများကို စိတ်ကူးမြေပုံတွင် ဖြည့်စွက်ပါ။

နားလည်မှု ခန်းစစ်ခြင်း

- ၁။ “ဒီမိုကရေစီ” ဟူသော စကားလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ ဒီမိုကရေစီ ဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၃။ အပိုင်း ၁ တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မှု နည်းလမ်း ၄ သွယ်ကို ဖော်ပြပါ။
- ၄။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၅။ တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီနှင့် သွယ်ဝိုက်ဒီမိုကရေစီတို့၏ ကွဲပြားမှုကို ဖော်ပြပါ။
- ၆။ ကိုယ်စားလှယ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ၎င်းတို့ကို မည်သို့ ရွေးချယ်သနည်း။
- ၇။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် နိုင်ငံသားများသည် မည်သည့် ပုံစံဖြင့် တန်းတူညီမျှမှု ရှိကြသနည်း။
- ၈။ လူတစ်ယောက်အား မဲပေးခွင့် မပြုသင့်သော အကြောင်းအရင်းများ ရှိပါသလား။ မည်သည့် အကြောင်းများနည်း။
- ၉။ ဒီမိုကရေစီတွင် ရွေးကောက်ပွဲများသည် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါရသနည်း။
- ၁၀။ နိုင်ငံရေးပါတီဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၁၁။ “လွတ်လပ်သော” ရွေးကောက်ပွဲဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၁၂။ “မျှတသော” ရွေးကောက်ပွဲဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၁၃။ တာဝန်ခံမှုသည် ဒီမိုကရေစီတွင် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါရသနည်း။
- ၁၄။ ဒီမိုကရေစီတွင် ခေါင်းဆောင်များသည် မည်သည့် ပုံစံမျိုးဖြင့် တာဝန်ခံကြရသနည်း။
- ၁၅။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် ဒီမိုကရေစီတွင် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါရသနည်း။
- ၁၆။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ကန့်သတ်သင့်သော အခြေအနေ အကြောင်းအရင်းများ ရှိပါသလား။
- ၁၇။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ဒီမိုကရေစီတွင် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါရသနည်း။
- ၁၈။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် မည်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် နိုင်ငံသားများသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်နည်း။
- ၁၉။ နားလည်သည့်ခံမှုနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုသည် ဒီမိုကရေစီတွင် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါရသနည်း။
- ၂၀။ “ဘုံကောင်းကျိုး” ဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၂၁။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၂၂။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုသည် ဒီမိုကရေစီတွင် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါရသနည်း။